

UNIVERZA V LJUBLJANI  
EKONOMSKA FAKULTETA

**DIPLOMSKO DELO**

**ZAVAROVALNIŠTVO V REPUBLIKI SLOVENIJI**

Ljubljana, junij 2003

KATJA RUTAR

## **IZJAVA**

Študent/ka \_\_\_\_\_ izjavljam, da sem avtor/ica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom \_\_\_\_\_ in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne \_\_\_\_\_

Podpis: \_\_\_\_\_

# KAZALO

<b>UVOD.....</b>	<b>1</b>
<b>1. OPREDELITEV ZAVAROVANJA.....</b>	<b>3</b>
1.1 ZAVAROVALNICE KOT FINANČNE INSTITUCIJE.....	3
1.2 NALOGE ZAVAROVANJA.....	3
1.3 VRSTE ZAVAROVALNIC.....	4
1.3.1 Delitev na življenjske in splošne zavarovalnice.....	4
1.3.2 Delitev glede na pravnoorganizacijsko obliko.....	4
1.3.3 Delitev glede na vrsto storitev.....	5
1.3.3.1 Vrste storitev zavarovalnic.....	5
<b>2. ZAVAROVALNIŠTVO V SAMOSTOJNI DRŽAVI SLOVENIJI.....</b>	<b>7</b>
2.1 OBDOBJE OMEJENEGA ZAVAROVALNEGA NADZORA (1990 - 1993).....	8
2.2 OBDOBJE KONKURENCE IN SODOBNEGA ZAVAROVALNEGA NADZORA (od 1994 naprej).....	8
<b>3. SLOVENSKA ZAVAROVALNA ZAKONODAJA IN SLOVENSKI ZAVAROVALNI TRG.....</b>	<b>9</b>
3.1 SLOVENSKO ZAVAROVALNO ZDRUŽENJE.....	9
3.2 ČLANICE SLOVENSKEGA ZAVAROVALNEGA ZDRUŽENJA.....	10
3.2.1 Poslovanje zavarovalnic v letu 2001.....	11
3.3 ZAVAROVALNI ZAKONI IN PREDPISI.....	14
3.3.1 Zakon o zavarovalnicah (1994).....	14
3.3.2 Zakon o zavarovalništvu (2000).....	16
3.3.3 Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic iz let 2000 in 2002.....	17
3.3.4 Zakon o gospodarskih družbah.....	21
3.3.5 Slovenski računovodski standardi.....	21
3.3.6 Obligacijski zakonik.....	21
<b>4. POTEK LASTNINJENJA SLOVENSКИH ZAVAROVALNIC.....</b>	<b>22</b>
4.1 ZAVAROVALNICA TRIGLAV.....	23
4.1.1 Preoblikovanje Zavarovalne skupnosti Triglav.....	23
4.1.2 Vprašanje višine in lastnikov nenominiranega kapitala zavarovalnic.....	24
4.1.3 Neustavnost Zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic.....	25
4.1.3.1 Odločitev Ustavnega sodišča.....	26
4.1.4 Prihodnost Zavarovalnice Triglav, d.d.....	27

4.1.5 Finančno poslovanje Zavarovalnice Triglav, d.d., v letu 2001.....	28
4.1.6 Cilji poslovanja Zavarovalnice Triglav, d.d., v letu 2003.....	32
4.2 STANJE V OSTALIH ZAVAROVALNICAH.....	33
4.2.1 Zavarovalnica Maribor in Zavarovalnica Tilia.....	33
4.2.2 Zavarovalnica Slovenica.....	33
<b>5. PRIHODNOST SLOVENSKEGA ZAVAROVALNIŠTVA DOMA IN V EVROPSKI UNIJI.....</b>	<b>33</b>
5.1 POVEZOVANJE BANK IN ZAVAROVALNIC.....	34
5.2 VKLJUČEVANJE SLOVENSKEGA ZAVAROVALNIŠTVA V EVROPSKO UNIJO.....	38
5.2.1 Smernice OECD.....	39
5.2.2 Strateški interes slovenskih zavarovalnic in njihovo mesto v mednarodnem prostoru.....	41
<b>SKLEP.....</b>	<b>44</b>
<b>LITERATURA.....</b>	<b>46</b>
<b>VIRI.....</b>	<b>48</b>
PRILOGA 1.....	1
PRILOGA 2.....	2
KRATICE IN OKRAJŠAVE.....	4

## UVOD

Korenine zavarovalništva segajo več tisoč let nazaj v preteklost, sodobno zavarovanje pa je resnično zacvetelo šele v zadnjih dveh stoletjih (Pavliha, 2000, str. 41). Ljudje se srečujemo z zavarovanjem vedno in povsod, ob rojstvu, ob smrti, doma, na delu, v času bolezni in celo na počitnicah. Zato množično sklepamo zavarovanja, še posebej tisti iz višjih družbenih slojev.

Zavarovalništvo je pomembna skupina finančnih storitev v vsakem gospodarstvu. V zavarovalništvo spadajo življenjska in druga zavarovanja, pozavarovanje, posredovanje in pomožne zavarovalne storitve. Bistvo zavarovanja je ustvarjanje gospodarske varnosti z izravnavanjem gospodarskih nevarnosti na temelju zakona velikih števil. Poglavitna dajatev zavarovalnice je plačilo škode, dajatev zavarovalca je premija in storitev zavarovalnice ustvarjanje gospodarske varnosti.

Zavarovanje je tesno povezano s financami, saj se v gospodarstvu nepretrgoma pretakajo denarni tokovi v obliki zavarovalnih premij, ki jih plačujejo zavarovanci, in v obliki zavarovalnin, s katerimi se iz zavarovalnic oziroma njihovih naložb vrača denar na tista mesta, kjer je nastala škoda.

Slovensko zavarovalništvo je dolga leta zaostajalo za razvitimi državami in se šele v zadnjih desetih letih približalo razvitim evropskim in svetovnim trgov, kar nam pokaže delež zavarovalne premije v bruto domačem proizvodu (v letu 2001 je znašal okrog 5%), ki prekaša celo nekatere članice Evropske unije. Še vedno pa nismo dokončno rešili problema lastninskega preoblikovanja zavarovalnic in pozavarovalnic, pri čemer mislim na našo največjo zavarovalnico Zavarovalnico Triglav. Zgodba o lastninjenju zavarovalnic traja že dvanajst let. Ob preoblikovanju zavarovalnic, ki so nastale iz Zavarovalne skupnosti Triglav, v delniške družbe, je v njih še ostal družbeni oziroma nenominirani kapital. Za razvoj slovenskega zavarovalništva je potrebno ta problem čimprej odpraviti in se pripraviti na mednarodne tokove združevanja in povezovanja, ki so najbolj izraziti pri bankah in zavarovalnicah v obliki bančnega zavarovalništva.

Namen diplomskega dela je prikazati aktualna dogajanja v slovenskem zavarovalništvu, analizirati proces lastninskega preoblikovanja zavarovalnic v samostojni Republiki Sloveniji od osamosvojitve naprej na podlagi sprejetih zakonov, izpostaviti problem lastništva nenominiranega oziroma družbenega kapitala v naših zavarovalnicah in na koncu naše zavarovalnice umestiti v evropski zavarovalniški prostor ter prikazati njihove strateške usmeritve za doseganje konkurenčnosti z mednarodnimi zavarovalnicami.

Diplomsko delo obsega pet poglavij. V prvem poglavju sem uvrstila zavarovalnice med finančne institucije in opredelila pojem zavarovanja ter njegove naloge, definirala zavarovalnico in opisala njene različne vrste, to so življenjske in splošne zavarovalnice, zavarovalnice kot delniške družbe in družbe za vzajemno zavarovanje ter zavarovalnice glede na vrsto storitev.

Drugo poglavje obsega kratek opis razvoja zavarovalništva v samostojni državi Sloveniji in sicer celotno obdobje razdelimo na dva dela: obdobje omejenega zavarovalnega nadzora (1990 - 1993) ter obdobje konkurence in sodobnega zavarovalnega nadzora (1994 in dalje).

V tretjem poglavju je podano stanje zavarovalniškega trga v letu 2001, pri katerem sem se opirala na podatke iz Statističnega biltena Slovenskega zavarovalnega združenja (za leto 2002 podatki še niso bili zbrani). Nato sem predstavila Slovensko zavarovalno združenje, njegove naloge ter zavarovalnice in pozavarovalnice, ki so njegove članice oziroma nečlanice. V tem poglavju so opisani tudi zavarovalni zakoni in predpisi, ki so bili sprejeti v Republiki Sloveniji. Največji poudarek je na Zakonu o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic, na katerem temelji celoten proces lastninjenja zavarovalnic.

V četrtem poglavju sem podrobno predstavila finančno poslovanje in nato problem lastninskega preoblikovanja v naši največji zavarovalnici Zavarovalnici Triglav. Ker se je z odločitvijo Ustavnega sodišča 12-letna zgodba o lastninjenju končno zaključila, sem nekaj pozornosti namenila tudi določanju višine in lastnikov nenominiranega kapitala v tej zavarovalnici ter njeni prihodnosti.

Če hočejo naše zavarovalnice obstati, se morajo razvijati, zato je zanje zelo pomembno vključevanje v Evropsko unijo, ki pa mora temeljiti na kapitalskih in poslovnih povezavah med zavarovalnicami samimi ter med zavarovalnicami in bankami oziroma drugimi finančnimi posredniki. Zato sem v petem poglavju opisala oblikovanje tako imenovanih "finančnih stebrov", ki so za konkurenčnost naših zavarovalnic s tujimi zavarovalnicami zelo pomembni. Podala sem tudi prednosti in slabosti dveh možnosti oblikovanja drugega finančnega stebra, naštela zavarovalne smernice OECD za države v tranziciji ter ugotavljala, kakšen strateški pristop naj zavzamejo naše zavarovalnice za umestitev v evropski strateški prostor.

# **1. OPREDELITEV ZAVAROVANJA**

Veliko znanstvenikov in teoretikov je poskušalo definirati zavarovanje in prišli so do enakega zaključka, da je zavarovanje dejavnost zaščite gospodarstva pred določenimi nevarnostmi, ki ogrožajo premoženje in osebe. Nemški klasik v zavarovalniški znanosti Manes je dejal: "Zavarovanje je vzajemno zadovoljevanje potreb številnih in na enak način ogroženih oseb, ki nastanejo slučajno, in jih je mogoče oceniti."

## **1.1 ZAVAROVALNICE KOT FINANČNE INSTITUCIJE**

Finančne institucije so podjetja, ki se ukvarjajo s finančnimi posli v najširšem smislu, prodajajo (še prej pa seveda proizvajajo) finančne oblike in/ali storitve in se od nefinančnih podjetij razlikujejo v tem, da imajo med aktivni svoje premoženjske bilance predvsem finančno premoženje in med pasivi predvsem dolgove (Ribnikar, 1999, str. 192).

Finančne institucije se v grobem delijo na finančne posrednike in institucije trga vrednostnih papirjev. Finančni posredniki so depozitni ali nedepozitni, slednji pa se delijo še na pogodbene in investicijske finančne posrednike. Zavarovalnice spadajo med pogodbene finančne posrednike, kar pomeni, da imajo ljudje pri njih naloženo svoje finančno premoženje, pogodba, ki jo sklenejo, pa jim zagotavlja različne vrste izplačil denarnih zneskov v prihodnje. Sem sodijo zavarovalnice življenjskega in nezgodnega in/ali premoženjskega zavarovanja.

Zakon o zavarovalništvu (2000) opredeljuje zavarovalnico kot pravno osebo s sedežem v Republiki Sloveniji, ki je pridobila dovoljenje Agencije za zavarovalni nadzor za opravljanje zavarovalnih poslov, kar pomeni sklepanje in izvrševanje pogodb o premoženjskem in življenjskem zavarovanju ali pozavarovanju, razen obveznih socialnih zavarovanj.

## **1.2 NALOGE ZAVAROVANJA**

Naloga zavarovanja je, da številna tveganja, ki so jim zavarovanci izpostavljeni, prerazporedi na vse zavarovance in da zavarovancu / oškodovancu / upravičencu izplača ustrezno nadomestilo za utrpelo škodo ali ustrezno vsoto v skladu s sklenjeno zavarovalno pogodbo (Bijelić, 1998, str. 3).

Za veliko skupino posameznikov lahko pojav določenih škodnih dogodkov predvidimo z zelo veliko verjetnostjo, medtem ko za posameznika ne moremo vedeti, če bo in kdaj bo izpostavljen uresničitvi nekega škodnega dogodka. S sklenitvijo zavarovanja zavarovanec svoje spremenljive stroške pretvori v stalne stroške s plačilom zavarovalne premije, gospodarske posledice nastopa določenega škodnega dogodka pa prenese na zavarovatelja.

Zavarovatelj nosi zavarovalno-tehnično tveganje nevarnosti, če premija, ki jo je prejel za prevzem tveganja (rizika), ne bo zadoščala za kritje škod, ki jih bo moral nadomestiti.

S prenosom tveganja na zavarovatelja si zavarovanec zagotovi varnost svojega poslovanja in sicer tako, da vnaprej pozna višino zavarovalne premije za določeno obdobje, kar mu pomaga tudi pri finančnih načrtih in izračunih.

### **1.3 VRSTE ZAVAROVALNIC**

#### **1.3.1 DELITEV NA ŽIVLJENJSKE IN SPLOŠNE ZAVAROVALNICE**

Ločimo zavarovalnice, ki ponujajo življenjska zavarovanja, in splošne ali neživljenjske zavarovalnice (oziroma škodne in premoženjske). Razlikujemo jih glede na kratkoročno ali dolgoročno nalaganje sredstev oziroma tveganje. Kratkoročno tveganje je značilno za splošne zavarovalnice, dolgoročno pa za življenjske zavarovalnice.

Delitev na življenjske in splošne zavarovalnice temelji tudi na povezavi med življenjsko dobo in zdravstvenim stanjem na eni strani in starostjo na drugi. Tako lahko življenjske zavarovalnice sklepajo dolgoročne naložbe, saj lahko natančno napovedujejo škodne primere, medtem ko povezave med trenutnim in bodočim stanjem zavarovanega predmeta v splošnih zavarovalnicah ni in težko napovedujejo prihodnje škode. Splošne zavarovalnice sklepajo zavarovanja pri katerih je nastanek škodnega dogodka nepredvidljiv (Babnik, 2001, str. 5).

#### **1.3.2 DELITEV GLEDE NA PRAVNOORGANIZACIJSKO OBLIKO**

Po Zakonu o zavarovalnicah (Uradni list RS, št.13/2000) sta dovoljeni le dve pravnoorganizacijski obliki in sicer delniška družba in družba za vzajemno zavarovanje.

Prevladujoča je delniška družba. Zanj veljajo določbe Zakona o gospodarskih družbah, ki se nanašajo na delniško družbo, če Zakon o zavarovalnicah ne določa drugače. Delnice zavarovalniške družbe se lahko glasijo samo na ime, zavarovalnica pa se lahko ukvarja z vsemi zavarovalnimi posli, če pa se želi ukvarjati še s pozavarovalnimi posli, mora to odobriti nadzorni organ. Dovoljena je samo sočasna ali simultana oblika ustanovitve, ne morejo pa je ustanoviti samo tuje pravne ali fizične osebe. Osnovni kapital ne sme biti manjši od višine garancijskega sklada in mora biti v celoti plačan v denarju pred vpisom družbe v sodni register (Bijelić, 1998, str. 22).

Delovanje družbe za vzajemno zavarovanje je omejeno, saj se ob zavarovanju za svoje člane po načelu vzajemnosti ne more ukvarjati s pozavarovanjem. Lahko pa opravlja zavarovalne posle za nečlane. V celoti jo opredeljuje le Zakon o zavarovalnicah. Ustanovijo jo lahko le



domače pravne in fizične osebe. Ob sklenitvi zavarovanja plačajo člani akontacijo zavarovalne premije, po letnem obračunu pa še doplačilo, če je potrebno. Dobiček se lahko razdeli med člane, če so se tako dogovorili.

Posle premoženjskega in osebnega zavarovanja ter sozavarovanja oziroma pozavarovanja opravljajo tudi zavarovalni in pozavarovalni pooli. Pool je pravna oseba, ustanovljena s pogodbo in v obliki gospodarskega interesnega združenja, ki nastopa v svojem imenu in za račun ustanoviteljev. Pool je združenje zavarovalnic za kritje izjemno velikih tveganj (Bijelić, 1998, str. 23). Najbolj poznani so jedrski pool, pooli za zavarovanje naftnih ploščadi in letalski pooli. Sozavarovanje pomeni, da več zavarovalnic skupaj prevzame določeno jamstvo. Pri pozavarovanju je zavarovalnica, ki v zavarovanju prevzame več rizika, kot ga je sama sposobna nositi, dolžna presežni rizik zavarovati pri drugi zavarovalnici. Druge zavarovalne posle od posredovanja in zastopanja, do obravnavanja in ocenjevanja škod ter intelektualnih in tehničnih storitev lahko poleg zavarovalnic opravljajo tudi samostojni podjetniki - posamezniki in gospodarske družbe. Finančne storitve, povezane z zavarovalnimi in pozavarovalnimi posli, pa lahko opravljajo izključno zavarovalnice.

### 1.3.3 DELITEV GLEDE NA VRSTO STORITEV

Poznamo komercialne in državne zavarovalnice ter javne zavode. Komercialne zavarovalnice sklepajo premoženjska, avtomobilska, kmetijska, transportna in kreditna, osebna ter druga zavarovanja, državne zavarovalnice (Slovenska izvozna družba - SID) zavarujejo izvozne posle, javni zavodi (Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije - ZZZS) pa sklepajo obvezna zdravstvena, prostovoljna zdravstvena in prostovoljna pokojninska zavarovanja.

#### 1.3.3.1 Vrste storitev zavarovalnic

Razlog za obstoj zavarovalnice je trg varovanja. Osnovna dejavnost zavarovalnice je varovanje oziroma zagotavljanje gospodarske varnosti, zato pokriva različna tveganja na področju gospodarstva in življenja. Da bi slovenske zavarovalnice izboljšale in obogatile storitve ter celotno poslovanje priredile evropskim standardom, so od leta 2000 dalje razvrščale zavarovalne vrste v zavarovalne skupine in razrede v skladu z odredbo, objavljeno v Uradnem listu RS, št.13/2000. Po tej odredbi je 23 zavarovalnih vrst, ki se povezujejo v dve zavarovalni skupini: življenjska in premoženjska zavarovanja.

Življenjska zavarovanja se glede na glavne nevarnosti, ki jih krijejo, razvrščajo v naslednje zavarovalne vrste: življenjsko zavarovanje, zavarovanje za primer poroke oziroma rojstva, življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov, tontine, zavarovanje s kapitalizacijo izplačil. Bolj podrobna razdelitev različnih vrst življenjskih zavarovanj je podana v spodnji tabeli.

TABELA 1: Statistični podatki o življenjskih zavarovanjih leta 2001

(nova razvrstitev po ZZavar)

zneski v 000 SIT

Zap. št.	Zavarovanje	Število polic	Število zavarovancev	Obračunana zavarovalna premija
<b>1</b>	<b>SKUPAJ (2+11+12+15+16)</b>	<b>946.341</b>	<b>1.045.366</b>	<b>49.163.930</b>
<b>2</b>	<b>Življenjsko zavarovanje (3 do 10)</b>	<b>879.101</b>	<b>978.632</b>	<b>42.737.816</b>
3	- zavarovanje za smrt	3.955	4.332	42.338
4	- zavarovanje za doživetje	1.846	2.558	90.227
5	- zavar. za smrt in doživetje - mešano zavar.	449.193	509.859	30.026.776
6	- rentno zavarovanje (razen 7)	18.201	19.578	1.807.704
7	- rentno zavarovanje - izplačila po pokojninskih načrtih po ZPIZ-1	0	0	0
8	- dodatno nezgodno zavarovanje	386.048	422.370	8.025.120
9	- prostovoljna pokoj. in invalidska zavarovanja (razen 7 oz. 14 oz. 18)	4.349	4.349	791.411
10	- vsa druga življenjska zavarovanja	15. 509	15.586	1.954.240
<b>11</b>	<b>Zavarovanje za primer poroke oz. rojstva</b>	<b>2.096</b>	<b>2.096</b>	<b>141.487</b>
<b>12</b>	<b>Življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov (13+14)</b>	<b>37.632</b>	<b>37.126</b>	<b>4.723.858</b>
13	- življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov po ZZavar	33	39	12.341
14	- življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov po ZPIZ-1	37.599	37.087	4.711.517
<b>15</b>	<b>Tontine</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>16</b>	<b>Zavarov. s kapitalizacijo izplačil (17+18)</b>	<b>27.512</b>	<b>27.512</b>	<b>1.560.769</b>
17	- zavar. s kapitalizacijo izplačil po ZZavar	0	0	0
18	- zavar. s kapitalizacijo izplačil po ZPIZ-1	27.512	27.512	1.560.769

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2002, str. 13.

Iz tabele je razvidno, da je bilo leta 2001 med življenjskimi zavarovanji sklenjenih največ mešanih zavarovanj, to pomeni za smrt in doživetje, in sicer se je na ta način zavarovalo 509.859 oseb, pri čemer je obračunana zavarovalna premija znašala preko 30 milijard SIT. Druga najbolj obsežna vrsta zavarovanj je bilo dodatno nezgodno zavarovanje, kjer je 422.370 zavarovancev vplačalo več kot 8 milijard SIT zavarovalne premije.

Premoženjska zavarovanja pa se glede na glavne nevarnosti, ki jih krijejo, razvrščajo v naslednje zavarovalne vrste: nezgodno zavarovanje, zdravstveno zavarovanje, zavarovanje kopenskih motornih vozil, zavarovanje tirnih vozil, letalsko zavarovanje, zavarovanje plovil, zavarovanje prevoza blaga, zavarovanje požara in elementarnih nesreč, drugo škodno zavarovanje, zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil, zavarovanje odgovornosti pri uporabi zrakoplovov, zavarovanje odgovornosti pri uporabi plovil, splošno zavarovanje odgovornosti, kreditno zavarovanje, kavcijsko zavarovanje, zavarovanje različnih finančnih izgub, zavarovanje stroškov postopka in zavarovanje pomoči.

Zavarovalnica lahko opravlja zavarovalne posle v posamezni zavarovalni vrsti ali skupini, skupaj pa lahko opravlja zavarovalne posle le v eni od naslednjih zavarovalnih skupin: življenjska zavarovanja in premoženjska zavarovanja. Zavarovalnica, ki opravlja zavarovalne posle v zavarovalni skupini življenjskih zavarovanj, lahko opravlja tudi zavarovalne posle v zavarovalnih vrstah nezgodnega in zdravstvenega zavarovanja, če se zanje uporabljajo podobne verjetnostne tabele in izračuni kot za življenjska zavarovanja (Uradni list RS, št.13/2000).

Zavarovalnica lahko opravlja tudi posle, ki so z zavarovalnimi posli v neposredni zvezi. Med te posle se štejejo:

- terminski posli, opcijski posli in posli s podobnimi finančnimi instrumenti, če se opravljajo zaradi zaščite pred tveganji, ki nastajajo zaradi sprememb in nihanj tečajev in obrestnih mer;
- posredovanje pri prodaji oziroma prodaja v zavarovalnih primerih poškodovanih predmetov, ki ob reševanju škodnih primerov pripadejo zavarovalnici;
- izvajanje ukrepov za preprečevanje in odpravljanje nevarnosti, ki ogrožajo zavarovano premoženje in osebe;
- ocena stopnje izpostavljenosti zavarovalnega objekta in ocenjevanje škod;
- opravljanje drugih intelektualnih in tehničnih storitev v zvezi z zavarovalnimi posli.

## **2. ZAVAROVALNIŠTVO V SAMOSTOJNI DRŽAVI SLOVENIJI**

Pred letom 1991 je bilo zavarovalništvo liberalizirano, saj ni bilo zavarovalnega nadzora. Vse zavarovalnice so bile organizirane kot vzajemne, poslovale so skoraj po tržnih pogojih in z novimi poslovnimi prijemi širile obseg poslovanja. Največja in lahko bi rekli edina je bila Zavarovalna skupnost Triglav, le manjši delež pa sta imeli Croatia in Dunav.

### **2.1 OBDOBJE OMEJENEGA ZAVAROVALNEGA NADZORA (1990 - 1993)**

Z osamosvojitvijo Slovenije se je začelo novo obdobje razvoja zavarovalništva. Prevzeli smo temeljne zakone (Zakon o temeljih premoženjskega in osebnega zavarovanja, Zakon o

obligacijskih razmerjih in druge zakone), ki so bili veljavni v bivši Jugoslaviji in smo jih v prehodnem obdobju pri nas uporabljali na temelju 4. člena ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Uradni list RS, št.1-6/91).

Zavarovalnica Triglav je obsegala tudi tri območne skupnosti, ki so se postopoma osamosvojile in preoblikovale v samostojne delniške družbe: Adriatic, zavarovalna družba d.d., Zavarovalnica Tilia (1990) in Zavarovalnica Maribor (1992). Preostali del zavarovalnice Triglav v Ljubljani se je konec leta 1990 preoblikoval v delniško družbo. Enote, ki jih je imela Zavarovalnica Triglav v Republiki Hrvaški, so postale samostojne delniške družbe z večinskim slovenskim kapitalom. Ravno tako sta se v Sloveniji preoblikovali hrvaška Croatia v Slovenico in srbska Dunav v Ljubljansko zavarovalnico.

Pojavile so se tudi nove, vendar majhne zavarovalnice kot na primer Mercator, Mercur in Prima, v katero je bil večinoma vložen tuj kapital (kot kasneje v Mercur) in je postala prva mešana zavarovalna družba.

Poslovanje zavarovalnic se je postopoma močno približalo zahodnoevropskemu, proces privatizacije je potekal, mi pa še vedno nismo imeli ustreznega zakona. Na osnovi prevzetega Zakona o temeljih premoženjskega in osebnega zavarovanja se je začel razvijati sistematičen zavarovalni nadzor, katerega so do takrat izvajali le številni aktuarji z zelo omejenimi pooblastili.

## **2.2 OBDOBJE KONKURENCE IN SODOBNEGA ZAVAROVALNEGA NADZORA (od 1994 naprej)**

Z letom 1994 se je za slovensko zavarovalništvo začelo povsem novo obdobje in sicer obdobje tržnega poslovanja, konkurenčne borbe in sodobnega zavarovalnega nadzora. Uveljavili so se slovenski Zakon o zavarovalnicah (Uradni list RS, št.64/1994), Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (Uradni list RS, št.70/1994) in drugi podzakonski predpisi. V tem letu je število zavarovalnic in pozavarovalnic naraslo na 11. Nato se je združenju pridružila še specializirana zavarovalnica Concordia (Bijelić, 1998, str.16).

Novi zakoni so slovensko zavarovalništvo močno približali sodobnim evropskim smernicam, v zavarovalno prakso so uvedene številne novosti in sodobni tržni prijemi, ki jih zahteva konkurenčno okolje in hitro razvijajoče se trženje. Uspešnost razvijanja zavarovalnih storitev je odvisna od uvajanja novosti pri oblikovanju poslovne mreže, ustrezne organizacije profitnih centrov, računalniško podprtih procesov z uvajanjem standardov kakovosti v poslovanju ter ustreznega vlaganja v razvoj kadrov.

### **3. SLOVENSKA ZAVAROVALNA ZAKONODAJA IN SLOVENSKI ZAVAROVALNI TRG**

Slovenski zavarovalni trg še vedno pesti problem lastninjenja zavarovalnic oziroma ugotavljanja obsega družbene lastnine v zavarovalnicah in njene preobrazbe v "pravo" lastnino v pravnem in ekonomskem pogledu.

Ključ za mednarodno razvojno strategijo naj bi bil v novih lastninskih razmerjih, ki jih določa maja 2002 sprejeti Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic (Uradni list RS, št.44/2002). Pravna urejenost slovenskega zavarovalništva je skladna s pravnim redom in usmeritvami Evropske unije (v nadaljevanju EU) za zavarovalništvo, in sicer v pogledu ustanovitve, organiziranja in nadzora zavarovalnic ter v pogledu strokovnih podlag za izvajanje zavarovanj in upravljanje zavarovalnih naložb.

Slovenske zavarovalnice so leta 2001 poslovale po Zakonu o zavarovalništvu, ki velja od februarja 2000, ko je bil usklajen z evropsko zakonodajo. Slovenija je sedaj v prehodnem obdobju, ki zahteva postopno liberalizacijo slovenskega zavarovalnega trga, vendar se to obdobje počasi zaključuje, saj je Agencija za zavarovalni nadzor sprejela številne podzakonske akte. Kljub temu pa bo tudi v nadaljnje potrebna vsebinska preobrazba zavarovalniškega nadzora.

Leto 2001 je bilo za slovensko zavarovalništvo uspešno. Zavarovalnice in druge zavarovalne družbe so leta 2001 zbrale 230 milijard SIT bruto obračunane premije, kar je za 19,3% več kot leto prej. V ospredju so premoženjska zavarovanja (nekaj manj kot 80%).

#### **3.1 SLOVENSKO ZAVAROVALNO ZDRUŽENJE (SZZ)**

Slovensko zavarovalno združenje (prej Slovenski zavarovalni biro) je gospodarsko interesno združenje slovenskih zavarovalnic. Ustanovljeno je bilo leta 1992. Dejavnost združenja in temeljni cilji so določeni v statutu. Članice združenja so lahko zavarovalnice, ki se ukvarjajo s pogodbenimi zavarovanji in so registrirane v Republiki Sloveniji. Članice združenja so lahko tudi druge organizacije, v kolikor je to v interesu združenja.

Združenje zastopa skupne ali posamične interese članic ter opravlja naloge določene s slovenskimi predpisi in mednarodnimi sporazumi. Posameznikom in organizacijam, ki imajo vzpostavljene poslovne odnose s katero izmed njegovih članic, Slovensko zavarovalno združenje (v nadaljevanju SZZ) daje soglasja za opravljanje drugih zavarovalnih poslov, organizira izobraževanja za zavarovalne zastopnike in posrednike in jim podeljuje ustrezna potrdila, rešuje določene odškodninske zahtevke, zbira, obdeluje, objavlja ter posreduje

skupne statistične podatke o zavarovalni dejavnosti in njenem pomenu za slovensko gospodarstvo, občasno organizira izobraževalne seminarje za svoje članice in opravlja druge naloge skupnega pomena. Naloge izvaja 12-članska strokovna služba na podlagi sklepov stalnih odborov, komisij in sekcij ter organov združenja, kot so skupščina, svet in direktor.

Med najpomembnejše naloge SZZ sodi izpolnjevanje obveznosti iz mednarodnih pogodb in sporazumov, ki se nanašajo na vprašanja zavarovalstva in niso v pristojnosti države. Tak je na primer Londonski sporazum med nacionalnimi biroji, ki se nanaša na tako imenovano zeleno karto, mednarodno listino o zavarovanju motornih vozil proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam v domačem in tujem prometu. Dolžnosti iz tega sporazuma opravlja Biro zelene karte, ki je samostojna organizacijska enota združenja z lastnim organom upravljanja, z lastno strokovno službo in vodjem strokovne službe.

Članstvo v združenju je prostovoljno in se je od ustanovitve nenehno povečevalo. Trenutno šteje štirinajst članic.

### **3.2 ČLANICE SLOVENSKEGA ZAVAROVALNEGA ZDRUŽENJA**

Leta 2002 je v Sloveniji delovalo 16 zavarovalnih in pozavarovalnih družb, med njimi 14 zavarovalnic in drugih zavarovalnih družb ter dve pozavarovalnici.

Danes v Sloveniji delujejo naslednje zavarovalnice in pozavarovalnice:

a) zavarovalnice, članice Slovenskega zavarovalnega združenja - SZZ (kompozitne):

- Adriatic, zavarovalna družba, d. d., Koper;
- Generali, Zavarovalnica, d. d., Ljubljana;
- Zavarovalnica Maribor, d. d., Maribor;
- Zavarovalnica Tilia, d. d., Novo Mesto;
- Slovenica, zavarovalniška hiša, d. d., Ljubljana;
- Zavarovalnica Triglav, d. d., Ljubljana.

b) druge (po)zavarovalne družbe, članice združenja:

- Krekova zavarovalnica, d. d., Ljubljana (kompozitna, opravlja tudi kasko zavarovanje vozil);
- Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja (opravlja prostovoljna dodatna pokojninska zavarovanja);
- Merkur zavarovalnica, d. d., Ljubljana (kompozitna);
- GRAWE, Zavarovalnica, d. d., Maribor (kompozitna);
- Sklad obrtnikov in podjetnikov, Ljubljana (opravlja pokojninska zavarovanja);
- Slovenska izvozna družba, d. d., Ljubljana (opravlja kreditna zavarovanja);

- Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d. v. z., Ljubljana (opravlja prostovoljna zdravstvena zavarovanja);
- Pozavarovalnica Sava, d. d., Ljubljana (opravlja pozavarovanja);
- Triglav, Zdravstvena zavarovalnica, d. d. (opravlja zdravstvena zavarovanja).

c) ostale (po)zavarovalne družbe na trgu, ki niso članice SZZ:

- Triglav RE (opravlja pozavarovanja).

Med 14 družbami, ki opravljajo neposredna zavarovanja, je devet kompozitnih, tri so samo življenjske in dve samo premoženjski. Glede na organizacijsko obliko je med štirinajsterico 12 delniških družb, ena vzajemna družba in en sklad. Tuj kapital je zastopan le v delniških družbah. V večinski lasti tujega kapitala so zavarovalnice Generali, Grawe in Merkur. Nekaj tujega kapitala je še v zavarovalni družbi Adriatic in v Pozavarovalnici Sava.

### **3.2.1 Poslovanje zavarovalnic v letu 2001**

Poslovno leto 2001 je bilo za večino zavarovalnic uspešno. Skupno bruto obračunano premijo jim je uspelo povečati na nekaj več kot 230 milijard SIT. Z življenjskimi zavarovanji je bilo zbranih okoli 49 milijard SIT (od tega 6,3 milijarde SIT z dodatnimi pokojninskimi zavarovanji), s premoženjskimi ali neživljenjskimi zavarovanji pa skoraj 181 milijard SIT premije. Rast premije življenjskih zavarovanj je bila skoraj dvakrat večja (31,5%) od rasti preostalih zavarovanj (16,3%). Letna stopnja rasti zavarovalne dejavnosti je bila v letu 2001 19,3-odstotna, kar je največ od leta 1995. Dosežena visoka rast premije je rezultat uspešnega dela večine zavarovalnic in povišanja tarifnih stopenj pri nekaterih zavarovanjih (glej Tab. 2, na str. 12).

Klasične zavarovalnice so zbrale 222,5 milijarde SIT bruto obračunane premije, od tega z življenjskimi zavarovanji 42,5 milijarde SIT, s preostalimi zavarovanji pa 180 milijard SIT premije. V premiji življenjskih zavarovanj je tudi znesek premij za dodatno pokojninsko zavarovanje v višini 1.561 milijonov SIT, ki so ga zbrale zavarovalnice Triglav, Adriatic in Slovenica.

**TABELA 2: Bruto obračunana premija zavarovanja, letna rast in delež v BDP 1991 - 2001**

Premija vseh zavarovanj, življenjskih zavarovanj in neživljenjskih zavarovanj

Leto	Zavarovanje (1000 SIT)			Indeks letne rasti			Delež v BDP (%)		
	vsa zavarovanja (VZ)	življenjska zavarovanja (ŽZ)	neživljenjska zavarovanja (NZ)	VZ	ŽZ	NZ	VZ	ŽZ	NZ
1991	11.518.799	779.644	10.739.155	-	-	-	3,30	0,22	3,07
1992	32.901.978	2.456.917	30.445.061	285,6	315,1	283,5	3,23	0,24	2,99
1993	47.414.878	5.014.678	42.400.200	144,1	204,1	139,3	3,30	0,35	2,95
1994	62.962.405	9.031.034	53.931.371	132,8	180,1	127,2	3,41	0,49	2,92
1995	102.373.707	15.151.319	87.222.388	162,6	167,8	161,7	4,65	0,69	3,96
1996	121.815.413	20.127.028	101.688.385	119,0	132,8	116,6	4,85	0,80	4,05
1997	129.589.589	22.878.287	106.711.302	106,4	113,7	104,9	4,46	0,79	3,67
1998	154.044.988	26.329.981	127.715.007	118,9	115,1	119,7	4,75	0,81	3,94
1999	171.381.310	30.906.487	140.474.823	111,3	117,4	110,0	4,71	0,85	3,86
2000	192.865.500	37.360.692	155.504.808	112,5	120,9	110,7	4,77	0,92	3,84
2001	230.029.774	49.147.919	180.881.855	119,3	131,5	116,3	5,04	1,08	3,96

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2002, str. 13.

Druge članice Slovenskega zavarovalnega združenja so zbrale 7,5 milijarde SIT bruto obračunane premije, od tega z življenjskimi zavarovanji 6,7 milijarde SIT. Tu je všteti tudi znesek dodatnih pokojninskih zavarovanj v vrednosti 4,7 milijarde SIT. Z neživljenjskimi zavarovanji so druge članice SZZ zbrale 841 milijonov SIT bruto obračunane premije.

Obe pozavarovalnici sta zbrali skupaj za 21,7 milijarde SIT bruto obračunane premije (glej Tab. 3, na str. 13). Enoletna rast pozavarovalne premije je bila skoraj trikrat večja kot leto prej in je v letu 2001 znašala 15,3 odstotka. Večina pozavarovalne premije je bila zbrana z neživljenjskimi in premoženjskimi zavarovanji.

Leta 2001 je znesek premije najbolj povečala zavarovalnica Generali (35,5-odstotni prirast glede na leto 2000). Drugo največjo rast je dosegla Slovenska izvozna družba (25,1 odstotkov), na tretjem mestu po rasti premije pa je bila zavarovalna družba Adriatic (22,4 odstotkov; glej Tab. 3, na str. 13).

Pomemben kazalec uspešnosti posameznih zavarovalnih družb so njihovi tržni deleži. Pri "klasičnih" življenjskih zavarovanjih je imela vodilni tržni delež Zavarovalnica Triglav (46,25



odstotkov), sledila ji je Zavarovalnica Maribor (21,19 odstotkov), na tretjem mestu pa je bila Zavarovalnica Merkur (10,78 odstotkov). Pri premoženjskih zavarovanjih pa se med Triglav in Maribor postavlja Vzajemna zdravstvena zavarovalnica z nekaj več kot četrtinskim deležem v vsej premiji premoženjskih zavarovanj (glej Tab.4, na str. 14).

**TABELA 3: Poslovna učinkovitost (po)zavarovalnih družb in nominalna rast njihove premije 2001**

<b>(Po)zavarovalne družbe (vrstni red po premiji na zaposlenega)</b>	<b>Število redno zaposlenih (na dan 31.12.2001)</b>	<b>Vsa bruto obraču- nana premija (mio SIT)</b>	<b>Bruto obračunana premija na zaposlenega (1000 SIT)</b>	<b>Indeks rasti bruto obrač. premije (od leta 2000 do 2001)</b>
<b>VSE SKUPAJ</b>	<b>4.983</b>	-	-	-
<b>SKUPAJ POZAVAROVALNICE</b>	<b>54</b>	<b>21.690</b>	<b>401.667</b>	<b>121,6</b>
Triglav Re	15	8.758	583.867	124,6
Pozavarovalnica Sava	39	12.932	331.590	119,7
<b>SKUPAJ ZAVAROVALNICE IN DRUGE ČLANICE SZZ</b>	<b>4.929</b>	<b>230.031</b>	<b>46.669</b>	<b>119,3</b>
Vzajemna	169	47.878	283.302	114,9
Merkur	38	5.498	144.684	113,3
Grawe	42	3.586	85.381	120,9
Kapitalska družba (KAD)	59	4.741	80.356	3.410,8
Sklad obrtnikov in podjetnikov	26	1.945	74.808	96,8
Maribor	656	29.742	45.338	113,1
Triglav	2.439	94.085	38.575	118,8
Adriatic	657	21.941	33.396	122,4
Tilia	192	6.068	31.604	111,4
Slovenica	368	10.288	27.957	116,3
Krekova	30	613	20.433	82,8
Slovenska izvozna družba (SID)	56	841	15.018	125,1
Generali	191	2.809	14.707	135,5
Concordia	6	12	2.000	63,2

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2002, str. 13.

Za leto 2002 še niso zbrani vsi podatki, so pa znani tričetrtletni statistični podatki. Klasične zavarovalnice in druge zavarovalne družbe so v devetih mesecih leta 2002 zbrale skupno

200,3 milijarde SIT bruto obračunane premije ali za dobrih 18,4% več kot v enakem obdobju leta 2001. Največjo četrletno rast premije izkazujeta zavarovalnici Generali (25,4%) in Grawe (19,6%).

TABELA 4: Tržni deleži zavarovalnic z življenjskimi zavarovanji 2001

v 000 SIT

Zavarovalnice in druge članice SZZ	Vsa premija življenjskih zavarovanj (ŽZ)	Od tega pokojninska zavarovanja (PZ) po ZPIZ-1	Premija ŽZ brez PZ po ZPIZ-1	Tržni delež* (%)
<b>SKUPAJ</b>	<b>49.147.919</b>	<b>6.272.286</b>	<b>42.875.633</b>	<b>100,00</b>
Triglav	21.339.058	1.510.725	19.828.333	46,25
Maribor	9.085.002	-	9.085.002	21,19
Merkur	4.620.211	-	4.620.211	10,78
Grawe	2.645.078	-	2.645.078	6,17
Sklad obrtnikov in podjetnikov (SOP)	1.945.048	-	1.945.048	4,54
Adriatic	1.550.117	15.806	1.534.311	3,58
Slovenica	1.492.077	34.238	1.457.839	3,40
Generali	1.025.042	-	1.025.042	2,39
Tilia	605.562	-	605.562	1,41
Krekova	87.586	-	87.586	0,20
Kapitalska družba (KAD)	4.740.810	4.711.517	29.293	0,07
Concordia	12.328	-	12.328	0,03

\* Tržni deleži glede na skupni znesek bruto obračunanih premij zavarovalnih družb z življenjskimi zavarovanji brez premije pokojninskih zavarovanj po ZPIZ-1 (42.875.633.000 SIT).

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2002, str. 13.

### 3.3 ZAVAROVALNI ZAKONI IN PREDPISI

#### 3.3.1 Zakon o zavarovalnicah (1994)

Zakon o zavarovalnicah je bil sprejet septembra 1994. Oblikovan je bil po zgledu nekdanje nemške in avstrijske zavarovalne zakonodaje Uredil je ustanovitev, organizacijo in poslovanje zavarovalnic. Poleg tega je urejeval tudi zavarovalni nadzor, kateremu so bila dana široka pooblastila za strokovni nadzor (zagotavljanje varnosti zavarovancem z aktuarsko presojo zavarovanj in finančno presojo mej solventnosti zavarovalnic ter njihove kapitalske

ustreznosti) ter določanje strategije in politike zavarovalne panoge. Slabost prejšnjega zakona je bila ravno pomanjkanje državnega nadzora na slovenskem zavarovalnem trgu.

Kljub nekaterim slabostim Zakona o zavarovalnicah so se uveljavile številne novosti. Po tem zakonu se z dejavnostjo zavarovanja lahko ukvarjajo zavarovalna podjetja, organizirana kot delniške družbe ali družbe za vzajemna zavarovanja.

Zakon opredeljuje samostojnost zavarovalnic v poslovanju in razvoju, delovanje zavarovalnic kot samostojnih gospodarskih objektov, upravljanje s sredstvi zavarovanja, dobiček kot cilj zavarovalnic, tržno okolje gospodarjenja in tržne kriterije uspešnosti poslovanja zavarovalnic, podjetniški koncept zavarovalne dejavnosti, ki se organizira s sredstvi v zasebni lastnini, zaščito zavarovancev, državni materialni nadzor nad poslovanjem zavarovalnic, omejeno možnost delovanja tujih vlagateljev in posebno varstvo zavarovancev v primeru insolventnosti zavarovalnice.

Pomembnejše spremembe Zakona o zavarovalnicah (Tomažič, 2002, str. 30):

- Po 6. členu zakona so zavarovalnice lahko organizirane kot delniške družbe ali vzajemne družbe. Na ta način se organizacijske oblike zavarovalnic ne ločijo več po virih kapitala, kot je bilo določeno v Zakonu o temeljih sistema premoženjskega in osebnega zavarovanja.
- Osnovni kapital ne sme biti nižji od zneska garancijskega sklada, ki ga mora imeti zavarovalnica, kar predstavlja težavo predvsem pri majhnih zavarovalnicah, ki so se morale do konca leta 1995 dokapitalizirati. Osnovni kapital je bilo potrebno vplačati v denarju pred vpisom družbe v sodni register.
- Zakon o zavarovalnicah prepoveduje ustanovitev zavarovalne delniške družbe samo s strani tujih pravnih ali fizičnih oseb. Tako ni več slovenskih zavarovalnic v tuji lasti, kar je pomembno za razvoj domačega zavarovalništva.
- Zavarovalnice morajo sestavljati računovodske izkaze v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi in jih predložiti v pregled revizijski gospodarski družbi. Poleg tega morajo zavarovalnice zbirati različne vrste statističnih podatkov, ki jih predpiše minister za finance. Nato jih dostavijo nadzornemu organu in Slovenskemu zavarovalnemu biroju, ki te podatke objavlja v statističnem zavarovalniškem biltenu.

Najpomembnejša sprememba je bil zavarovalni nadzor, ki ga opravlja Urad za zavarovalni nadzor v okviru Ministrstva za finance. Strožji zavarovalni nadzor je bil potreben zaradi

zaščite domačih zavarovalnic pred konkurenco tujih zavarovalnic in zaradi prilagajanja slovenskega zavarovalništva pogojem Evropske unije.

### **3.3.2 Zakon o zavarovalništvu (2000)**

Zakon o zavarovalništvu (Uradni list RS, št.13/2000) je bil sprejet na začetku leta 2000 in usklajuje pogoje za ustanavljanje, poslovanje, nadzor in prenehanje zavarovalnic z evropsko zakonodajo. To pomeni vstop tuje konkurence.

Zakon obsega 364 členov, v katerih opredeljuje pojem zavarovalnice, ureja opravljanje zavarovalnih poslov, določa pravnoorganizacijsko obliko zavarovalnic, kapitalsko ustreznost zavarovalnic, obvladovanje tveganj, nalaganje kritnega premoženja, sodelovanje z nadzornimi organi in organi evropskih skupnosti in podobno, najbolj natančno pa ureja nadzor nad delom zavarovalnic. Omogoča ustanavljanje podružnic tujih zavarovalnic in tujih zastopniških ter posredniških družb, odpravlja omejitve pri ustanavljanju hčerinskih družb tujih zavarovalnic, odpravlja omejitve, da morajo zavarovalnice pozavarovati presežke v zavarovanje prevzetih nevarnosti pri pozavarovalnicah s sedežem v Sloveniji, in določa merila za pridobivanje kvalificiranih deležev (10% kapitala in več) ter pogoje za opravljanje funkcije člana uprave. Zakon pomeni uskladitev z merili evropskih direktiv, kar zadeva solventno mejo (minimalni kapital) ter vrednotenje, usklajenost, vrsto, razpršenost in lokalizacijo sredstev, ki služijo kot kritje zavarovalno-tehničnih rezervacij.

Teh 364 členov je razvrščenih v naslednjih 21 poglavij: splošne določbe (1. do 12. člen), statusne določbe (13. do 64. člen), opravljanje zavarovalnih poslov (65. do 99. člen), sodelovanje z nadzornimi organi in organi Evropskih skupnosti (100. do 103. člen), obvladovanje tveganj (104. do 142. člen), nadzor nad zavarovalniško skupino (143. do 151. člen), varovanje zaupnih podatkov (152. do 154. člen), poslovne knjige in poslovna poročila (155. do 160. člen), notranja revizija (161. do 166. člen), revidiranje (167. do 171. člen), nadzor nad zavarovalnicami (172. do 198. člen), stečaj (199. do 214. člen), zavarovalni zastopniki in posredniki (215. do 243. člen), nadzor nad drugimi osebami (244. do 245. člen), Agencija za zavarovalni nadzor (246. do 265. člen), postopek odločanja Agencije za zavarovalni nadzor v posamičnih zadevah (266. do 331. člen), zavarovalni in pozavarovalni pooli (332. člen), Slovensko zavarovalno združenje (333. člen), pravo, ki se uporabi za zavarovalno pogodbo (334. do 340. člen), kazenske določbe (341. do 351. člen) ter prehodne in končne določbe (352. do 364. člen).

Zakon o zavarovalništvu temelji na naslednjih načelih (Pavliha, 2000, str. 79):

- načelu preglednosti delovanja zavarovalništva: vsakemu vlagatelju oziroma morebitnemu zavarovancu morajo biti dostopni vsi podatki o dejstvih in okoliščinah, ki so pomembne za oblikovanje odločitve o naložbah v zavarovalne storitve;
- načelu varnega in skrbnega poslovanja: zavarovalnice, pozavarovalnice, pooli, zavarovalni zastopniki in posredniki morajo storitve na področju zavarovalnih trgov opravljati v interesu zavarovancev v duhu prepričanja, da je potrošnik "kralj", in sicer s skrbnostjo dobrega strokovnjaka (profesionalca);
- načelu obvladovanja tveganj: zaradi dolgoročnosti varčevanja (pri naložbah v življenjske zavarovalne storitve) in pomembnosti zavarovalništva z narodno-gospodarskega vidika mora biti zavarovalnica vedno sposobna izpolniti vse obveznosti, zlasti iz sklenjenih zavarovalnih pogodb;
- načelu nadzora: na temelju zakona je bila ustanovljena Agencija za zavarovalni nadzor, saj mora nadzor nad osebami, ki se ukvarjajo z zavarovalništvom, opravljati nadzorni organ z ustreznimi pristojnostmi, ki mu omogočajo učinkovito opravljanje nadzora z namenom zagotavljanja trdnosti in zanesljivega delovanja zavarovalništva.

Z novim zakonom se slovenski zavarovalni trg odpira evropski konkurenci, slovenska zakonodaja se usklajuje z evropsko, razvijajo se življenjska zavarovanja in odpira se nov sistem nadzora, ki ga opravlja Agencija za zavarovalni nadzor. Naloge izvajanja nadzora nad zavarovalnicami je prevzela od Urada za zavarovalni nadzor.

### **3.3.3 Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic iz let 2000 in 2002**

Prvi Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic (ZLPZ) je bil sprejet januarja 2000 in je urejal lastninsko preoblikovanje družbenega kapitala v delniških družbah, katerih izključna dejavnost je bila opravljanje zavarovalnih in pozavarovalnih poslov (Uradni list RS, št.13/2000).

Pri pripravi predloga tega zakona je sodelovala tudi Agencija Republike Slovenije za revidiranje lastninskega preoblikovanja in sicer pri tisti določbah, ki uvajajo revizijo zavarovalnic ter določajo upoštevanje revizijskih ugotovitev in drugih ugotovitev Agencije za revidiranje o zakonitosti in pravilnosti poslovanja zavarovalnice pri ocenjevanju vrednosti celotnega kapitala in izračunu vrednosti zasebnega kapitala v zavarovalnici. Postopek revizije zavarovalnice se je uvedel, da bi se ugotovilo morebitno zmanjšanje družbenega kapitala oziroma premoženja zavarovalnice zaradi pravnih poslov in drugih pravnih dejanj.

V drugem členu Zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic je bil, za potrebe določitve razmerja med zasebnim in družbenim kapitalom zavarovalnice, družbeni kapital

določen kot razlika med vrednostjo celotnega kapitala zavarovalnice in vrednostjo zasebnega kapitala zavarovalnice, ki ga je zbrala z vplačili svojih delničarjev.

Celotni kapital zavarovalnice je razlika med vrednostjo celotnega premoženja zavarovalnice in vsoto vseh obveznosti zavarovalnice. Pri določitvi vsote vseh obveznosti zavarovalnice se upoštevajo dolgoročne in kratkoročne obveznosti zavarovalnice in zavarovalno-tehnične rezervacije iz zavarovalnih in pozavarovalnih poslov (Uradni list RS, št.13/2000).

Po 3. členu Zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic (2000) se družbeni kapital zavarovalnice lastninsko preoblikuje tako, da:

- 20% družbenega kapitala zavarovalnice preide v last Kapitalskega sklada pokojninskega in invalidskega zavarovanja;
- 10% družbenega kapitala zavarovalnice preide v last Slovenskega odškodninskega sklada;
- 10% družbenega kapitala zavarovalnice preide v last Sklada za poplačilo vojne odškodnine (do ustanovitve sklada njegove pravice pripadajo Republiki Sloveniji);
- 60% družbenega kapitala zavarovalnice preide v last Republike Slovenije.

V skladu s 4. členom Zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic mora Agencija Republike Slovenije za revidiranje lastninskega preoblikovanja pred začetkom postopka za ugotovitev deleža družbenega kapitala v zavarovalnici opraviti postopek revizije pri zavarovalnicah, ki razpolagajo z družbenim kapitalom.

Agencija za revidiranje je po uveljavitvi Zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic pričela s postopki revizij pri šestih zavarovalnicah in sicer pri Zavarovalnici Triglav, d. d., Ljubljana, Zavarovalnici Maribor, d. d., Maribor, Zavarovalni družbi Adriatic, d. d., Koper, Zavarovalnici Tilia, d. d., Novo Mesto, Zavarovalnici Generali SKB, d. d., Ljubljana ter Pozavarovalnici Sava, d. d., Ljubljana.

Ustavno sodišče Republike Slovenije je 18. maja 2000 izvajanje zakona začasno ustavilo z izdajo Sklepa o zadržanju izvrševanja nekaterih določb zakona (Uradni list RS, št.117/00). Konec maja 2001 je Ustavno sodišče Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic razveljavilo, zato je agencija za revidiranje postopke revizije pri zavarovalnicah s sklepom ustavila. Razlog za razveljavitev naj bi bila dvomljivost o ustavnosti in zakonitosti postopka, po katerem je bil Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic sprejet ter spornost pri načinu ugotavljanja razmerja med zasebnim in družbenim kapitalom v zavarovalnicah. Sporna naj bi bila določitev datuma in določitev metode, po kateri se ugotavlja vrednost celotnega kapitala zavarovalnic, vrednost zasebnega in družbenega kapitala ter razmerje med njimi.

7. člen Zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic (2000) pravi, da se vrednost zasebnega kapitala v zavarovalnici določi tako, da se denarna vplačila delničarjev revalorizirajo z indeksom cen na drobno za čas od dneva vplačila do 31. decembra 1998.

Z določilom, da se razmerja med družbenim in zasebnim kapitalom v zavarovalnicah ugotavljajo na dan 31. december 1998 na matematičen način (se povečajo ali zmanjšajo z določenimi faktorji), naj bi zakonodajalec kršil pravico do zasebne lastnine (Milošević, 2000, str. 39).

Po mnenju pobudnikov za razveljavitev zakona se vrednost zasebnega kapitala ne more ugotavljati z revalorizacijo vplačil z indeksom cen na drobno, saj vrednost delnic ni odvisna od tega indeksa, ampak se spreminja glede na poslovno uspešnost družbe. Da bi se razmerja med nenominiranim družbenim in zasebnim kapitalom pravilno ugotovila, je potrebno urediti pokrivanje izgube zavarovalne skupnosti Triglav (pravni prednik današnje Zavarovalnice Triglav), ki je knjigovodsko izkazana na dan 1. januar 1991, in izgube, ki je bila posledica prenizko oblikovanih zavarovalno-tehničnih rezervacij oziroma varnostnih rezerv, ki jih je mogoče ugotoviti iz računovodskih izkazov za leti 1990 in 1991.

Neustavno je bilo tudi imenovanje skrbnikov družbenega kapitala in njihove pristojnosti. Republika Slovenija ni imela pravice veta pri odločanju o spremembi statuta oziroma osnovnega kapitala zavarovalnice, saj so te pravice pripadale izključno delničarjem zavarovalnice, kar pa država ni bila.

Sedanja organiziranost zavarovalnih družb je v začetku 90-ih let potekala po metodah in postopkih, ki so v tujini znani kot prenehanje vzajemnih zavarovalnih družb s prenosom premoženja in zavarovalnih pogodb na delniško družbo. Vse sedanje zavarovalnice so se ustanovile z novim kapitalom in bile registrirane kot nove družbe, vendar so se nanje prenesla vsa sredstva nekdanje zavarovalne skupnosti Triglav skupaj s pravicami in obveznostmi.

Potrebno je bilo ugotoviti, koliko je delniškega kapitala v slovenskih zavarovalnicah ter ali je to družbeni, državni ali vzajemni kapital. Ko so leta 1991 te zavarovalnice nastale, je vanje pritekel nov kapital, ki je bil vplačan v denarju. Vendar takratni Zakon o zavarovalnicah ni določal načina ugotavljanja razmerij med delniškim in nedelniškim kapitalom (Milošević, 2000, str. 41).

Ustanovni kapital novih zavarovalnih delniških družb je bil oblikovan iz nominiranega družbenega kapitala in iz določenega deleža kapitala posameznih podjetij. Večina zavarovalnih delniških družb je bila ob nastanku podkapitaliziranih. Zavarovalnice so izkazovale tudi izgube iz poslovanja zaradi slabih zavarovalno-tehničnih izidov v preteklosti, podedovanih neustreznih zavarovalnih portfeljev in prenizkih zavarovalnih rezervacij. K

preobrazbi slovenskih zavarovalnic so veliko prispevala posloводства zavarovalnic, ki so začela upravljati nastale delniške družbe in tisti, ki so leta 1991 prispevali svoj kapital.

Zakon so razveljavili in maja 2002 sprejeli nov Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic (ZLPZ-1, Uradni list RS, št. 44/2002).

Ta zakon ureja način določitve deleža nenominiranega kapitala v kapitalu zavarovalnice oziroma pozavarovalnice, način določitve upravičencev do delnic za nenominirani del kapitala (po)zavarovalnice ter prenos teh delnic v last upravičencev. Z novim zakonom se je zaključilo več kot desetletno obdobje tranzicije, ko ni bilo urejeno razmerje med družbenim in zasebnim kapitalom oziroma lastništvo slovenskih zavarovalnic.

3. člen ZLPZ-1 (2002) opredeljuje način določitve deleža nenominiranega kapitala (dela celotnega kapitala zavarovalnice, za katerega imetniki delnic še niso določeni) v celotnem kapitalu zavarovalnice na izhodiščni dan (1. januar 1991 ali dan na katerega je bila sestavljena otvoritvena bilanca stanja delniške družbe, ki je nastala s preoblikovanjem (po)zavarovalne skupnosti) kot razmerje med vrednostjo celotnega kapitala zavarovalnice, zmanjšanega za vrednost nominiranega kapitala (del celotnega kapitala, ki je že razdeljen na delnice, katerih imetniki so znani delničarji) na izhodiščni dan, in vrednostjo celotnega kapitala zavarovalnice na isti dan.

Delež nenominiranega kapitala ugotavlja Slovenski inštitut za revizijo na podlagi računovodskih izkazov zavarovalnice in izdela poročilo. V poročilu ugotovi delež nenominiranega kapitala na izhodiščni dan (1. januar 1991), posamične spremembe deleža nenominiranega kapitala in usklajeni delež nenominiranega kapitala v celotnem kapitalu posamezne zavarovalnice na dan zadnje spremembe (najkasneje 31. december 1999).

Na podlagi teh ugotovitev Slovenski inštitut za revizijo predlaga ali naj se uskladitev osnovnega kapitala z nenominiranim kapitalom izvede s povečanjem osnovnega kapitala z izdajo novih delnic, ali pa naj se delnice znanih delničarjev združijo in namesto njih izdajo nadomestne delnice (Uradni list RS, št. 44/2002).

Za pripravo poročila so zavarovalnice dolžne Slovenskemu inštitutu za revizijo posredovati podatke o premijah, ki so jih v razdobju enega leta pred izhodiščnim dnem plačale posamezne pravne in fizične osebe ter njihovo firmo in naslov oziroma ime, priimek in naslov fizične osebe. Ravno tako morajo zavarovalnice Slovenskemu inštitutu za revizijo omogočiti dostop v svoje prostore, pregled vseh poslovnih knjig, spisov in druge dokumentacije ter izročiti računalniške izpiske oziroma kopije evidenc ali drugih poslovnih knjig. Če zavarovalnica ne posreduje razpoložljivih podatkov, pomeni da ovira nadzor nad poslovanjem zavarovalnice in lahko Agencija za zavarovalni nadzor od nje zahteva odpravo kršitev.



Upravičenci do lastninjenja nenominiranega kapitala in do pridobitve delnic, izdanih za nenominirani kapital zavarovalnic, so zavarovanci - pravne osebe, ki so plačale premijo v razdobju enega leta pred izhodiščnim dnem, Kapitalska družba, za premijo, ki so jo plačale fizične osebe, in Odškodninska družba, če zavarovalnica ne razpolaga s podatki o zavarovancih in premijah.

Nenominirani kapital zavarovalnice se razdeli na dva deleža, ki se določita v razmerju med vsemi premijami, ki so jih v času enega leta pred izhodiščnim dnem vplačale pravne osebe in vsemi premijami, ki so jih v tem obdobju vplačale fizične osebe.

### **3.3.4 Zakon o gospodarskih družbah**

Zavarovalnice spadajo med kapitalske družbe. Njihovo delovanje določa Zakon o gospodarskih družbah in sicer je za zavarovalnice pomemben tisti del zakona, ki predpisuje njihovo poslovanje. Zakon najbolj vpliva na pravnoorganizacijsko obliko zavarovalnic s tem, ko obravnava le delniško družbo.

### **3.3.5 Slovenski računovodski standardi**

Slovenski računovodski standardi so leta 1993 vsebinsko nadomestili zakone in predpise na področju računovodstva in so pravna podlaga za zavarovalništvo. Računovodstvo v zavarovalnicah obravnava 32. računovodski standard, ki ureja posebnosti pri vrednotenju sredstev in obveznosti ter merjenju in izkazovanju odhodkov, prihodkov, poslovnega izida in finančnih tokov zavarovalnice. Slovenski računovodski standardi so urejeni tako, da se lahko dopolnjujejo z novostmi iz računovodstva.

### **3.3.6 Obligacijski zakonik**

Obligacijski zakonik (Uradni list RS, št.83/2001) je začel veljati 1.1.2002 in tako nadomestil Zakon o obligacijskih razmerjih (Uradni list SFRJ, št.29/1978). Obligacijski zakonik ureja celotno področje civilnega prava, eno celotno poglavje pa je namenjeno zavarovalništvu.

Obligacijski zakonik je prinesel nekatere spremembe (Tomažič, 2002, str. 36):

- nekatere zavarovalne pojme so nadomestili novi: sklenitelj zavarovanja namesto zavarovalec; zavarovalna premija namesto dajatev zavarovalca; prispevek je prispevek zavarovalca, ki z družbo sklene zavarovalno pogodbo; odškodnina je dajatev iz zavarovanja odgovornosti in zavarovalnina je dajatev iz zavarovalne pogodbe

- če premija ni plačana, se zavarovalna pogodba razdre brez odpovednega roka. Če zavarovalec plača premijo po izteku roka, vendar v enem letu od zapadlosti premije, je zavarovalnica dolžna ob nastanku zavarovalnega primera plačati odškodnino.

#### **4. POTEK LASTNINJENJA SLOVENSКИH ZAVAROVALNIC**

Privatizacijski zakon je nastajal od leta 1994 in ko je Državni zbor januarja 2000 končno sprejel Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic, ga je Ustavno sodišče kmalu razveljavilo. Ta zakon je predpostavljal, da se bo objektivno ovrednotena družbena lastnina zavarovalnic najprej preobrazila v državno lastnino, poleg tega pa je ustvaril pogoje za sistemsko uskladitev slovenskega zavarovalništva s pravnim redom in usmeritvami Evropske unije (Končina, 2001, str. 1).

Vzrok za razveljavitev naj bi bila premalo objektivizirana podlaga za določitev obsega družbenega kapitala in različni interesi zavarovalnic pri delitvi lastniških deležev. Neolastninjene zavarovalnice se ne morejo strateško razvijati. Kljub temu, da nekateri kazalniki razvitosti zavarovalne panoge kažejo, da je slovensko zavarovalništvo že doseglo raven razvitosti te panoge v nekaterih državah članicah Evropske unije, so še vedno kapitalsko šibke. Da se bodo naše zavarovalnice lahko strateško umestile v evropski tržni prostor, bo potrebno integrirati manjše in srednje velike kompozitne zavarovalnice in jih kapitalsko okrepiti.

Razvojna usmeritev zavarovalnic mora temeljiti na realnih tržnih predpostavkah o gibanjih na mednarodnem zavarovalnem trgu v prihodnjih letih ter na predpostavkah o razvoju zavarovalne panoge v svetu. Zato je nujno, da naše zavarovalnice pridobijo prave strateške lastnike, ki bodo poznali zavarovalno panogo in razvojne možnosti in ki bodo razmišljali dolgoročno. Edina, ki se lahko sooči z mednarodno konkurenco, je naša največja zavarovalnica, medtem ko morajo srednje in manjše zavarovalnice s poslovnimi in kapitalskimi povezavami utrditi svoj izhodiščni položaj za tekmovanje z mednarodno konkurenco.

## **4.1 ZAVAROVALNICA TRIGLAV**

### **4.1.1 Preoblikovanje Zavarovalne skupnosti Triglav**

Zavarovalna skupnost Triglav se je leta 1990 preoblikovala iz monopolne samoupravne zavarovalne skupnosti v štiri mešane delniške družbe in sicer današnjo Zavarovalnico Triglav, Zavarovalnico Maribor, Zavarovalnico Adriatic in Zavarovalnico Tilia. Tako so se tri območne skupnosti v sestavi Zavarovalne skupnosti Triglav (Območna skupnost Maribor, Dolenjska območna skupnost in Območna skupnost Koper) prostovoljno odločile za odcepitev in popolno poslovno samostojnost. S tem se je razdelilo premoženje, premoženjske pravice ter terjatve in obveznosti v okviru Zavarovalne skupnosti Triglav.

Potrebno je bilo izdelati posebno delitveno bilanco po stanju na dan 31. december 1990, s katero so bile na posamezno območno skupnost prenesena vsa sredstva ter vse terjatve in obveznosti izkazane v bilancah teh območnih skupnosti. Del skupnih terjatev in obveznosti (manj kot 15% njihovih bilanc) pa je bil razdeljen z delitveno bilanco po skupno dogovorjenih kriterijih. Zavarovalnica Triglav d.d. je tako izgubila približno 30% svojega portfelja, nove družbe pa so v celoti obdržale portfelj nekdanjih območnih skupnosti in vse pripadajoče zavarovalno-tehnične rezervacije in del varnostne rezerve. Leta 1990 je Zavarovalna skupnost Triglav prvič izkazala izgubo in za njen nepokriti del je njena naslednica Zavarovalnica Triglav zmanjšala družbeni kapital kar za 30% (Bajuk, Klemenčič, Rop, 2002, str. 52).

Vzrok za izgubo je bil slab gospodarski položaj v državi ter velike škode zaradi naravnih nesreč (poplav) in požarov oziroma poškodb pri posameznih gospodarskih subjektih. Poleg tega pa so bile vse zavarovalnice v zavarovalni skupnosti močno podrezervirane, kar pomeni, da bi bila ob oblikovanju zavarovalno-tehničnih rezervacij v višini, kot jo predpisujejo mednarodni zavarovalni standardi, knjigovodsko izkazana izguba v zavarovalnicah konec leta 1990 bistveno večja.

Zavarovalna skupnost Triglav do leta 1990 ni bila organizirana v statusni obliki vzajemne zavarovalnice, ker naš pravni sistem take oblike ni poznal. Vendar pa je delovala po načelih vzajemnosti, kar je bilo razvidno iz določbe tedanjega zakona, ki je določal, da organizacije združenega dela, samoupravne in interesne skupnosti ustanovijo skupnost zavarovanja premoženja in oseb in v njej skupaj z drugimi osebami po načelih vzajemnosti in solidarnosti združujejo sredstva za zavarovanje premoženja in oseb. Princip vzajemnosti je bil vgrajen v samem zakonu. Tudi izguba se je pokrivala po načelu vzajemnosti in sicer s povečanjem zavarovalnih premij oziroma z njihovim znižanjem v naslednjem letu, če je skupnost izkazovala dobiček, kar je značilno za vzajemne zavarovalnice.

Zavarovalnica Triglav v poznejših poslovnih letih kot delniška družba ni izkazovala izgube. Razlog za to je bil svež delniški kapital vplačan ob ustanovitvi, izboljšanje gospodarskega položaja v državi ter pravilna smer samosanacije, ki si jo je takoj po ustanovitvi kot primarni cilj načrtalo novo vodstvo zavarovalnice skupaj s strokovnimi delavci.

#### **4.1.2 Vprašanje višine in lastnikov nenominiranega (družbenega) kapitala zavarovalnic**

S preoblikovanjem Zavarovalnice Triglav, d. d. iz Zavarovalne skupnosti Triglav sta nastala dva problema. Prvi je bila višina ustanovitvenega kapitala, ki je bil prenesen z Zavarovalne skupnosti Triglav na delniško družbo, ker višina tega kapitala na dan preoblikovanja, vsaj formalno, ni bila ugotovljena. Drugi problem pa je predstavljalo vprašanje kdo je lastnik tega kapitala, ki so ga poimenovali nenominirani kapital (Gaber, 2000, str.18).

Leta 2000 je bil sprejet Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic, ki pa ga je Ustavno sodišče razveljavilo. Pobudniki ustavnega spora so bili dveh vrst. Prvi so bili "pravni nasledniki" družbenih podjetij, ki so leta 1990 dokapitalizirala zavarovalnice, in zato upravičenci do ustavne presoje. Drugi pobudniki pa so bila podjetja, ki so trdila, da so njihovi pravni predhodniki leta 1976 združevali sredstva v Zavarovalno skupnost Triglav in so zato kot nasledniki upravičeni do družbenega kapitala zavarovalnic. Vlada je njihovo trditev zaničala, češ da je Zavarovalna skupnost Triglav leta 1976 nastala z združitvijo Zavarovalnice Sava Ljubljana in Zavarovalnice Maribor. Kot sem že zgoraj omenila, je Zavarovalna skupnost Triglav delovala po načelu vzajemnosti in če so sredstva nekdanje zavarovalne skupnosti, ki predstavljajo nenominirani kapital, nastala iz premij zavarovancev, so le-ti upravičeni do teh sredstev. Državi dvanajst let ni uspelo določiti, koliko nenominiranega kapitala je v zavarovalnicah in kdo so njegovi lastniki.

Leta 2002 so sprejeli nov Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic, ki je imel dva cilja: določiti pravilno višino delniškega in nenominiranega (družbenega) kapitala oziroma razmerja med njima na izhodiščni dan 1.1.1991, pa do zadnjega dne uskladitve, za katerega bodo lahko uveljavljena lastninska upravičenja na nenominiranem družbenem kapitalu, to je do leta 1999 ali 2000 ter določiti podlago za pridobitev lastninskih pravic zavarovancev na nenominiranem kapitalu.

Kot izhodišče za določitev razmerja med delniškim in nenominiranim kapitalom je upoštevano stanje sredstev in obveznosti na dan 1. januar 1991 iz računovodskih izkazov posamezne zavarovalnice. Za določitev višine nenominiranega kapitala pa je vlada uporabila podatke o obsegu skladov, ki v računovodskih izkazih zavarovalnice predstavljajo nenominirani kapital v skladu z odločbo Ustavnega sodišča in akti o preoblikovanju zavarovalnic v delniške družbe. Zavarovalnice, ki so po preoblikovanju v delniške družbe poslovale z dobičkom, so le-tega delile samo znanim delničarjem. Nerazdeljeni del dobička,

ki pripada nenominiranemu kapitalu, zakon šteje kot terjatev in jo v obliki stvarnega vložka v času njenega nastanka spremeni v kapital (ustrezno njeni velikosti poveča delež nenominiranega kapitala).

Uskladitve lastniških deležev med delniškim in nenominiranim kapitalom opravi Agencija RS za revidiranje lastninskega preoblikovanja zavarovalnic po zakonsko določenih kriterijih za obdobje od 1. januarja 1991 do 1. januarja 2001 (Bajuk, Klemenčič, Rop, 2002, str. 57). Nato Slovenska odškodninska družba (v nadaljevanju SOD) kot skrbnik začasno pridobi lastniška upravičenja za nenominirani kapital za čas od določitve njegove velikosti na zadnji dan uskladitve do določitve delničarjev. Tako lahko nenominirani kapital do prenosa delnic upravičencem preko SOD-a sodeluje pri upravljanju zavarovalnice in sicer v sorazmerju z deležem v celotnem kapitalu. Hkrati se z uvedbo skrbnika poenostavijo in bistveno skrajšajo postopki v zvezi z razdelitvijo nenominiranega kapitala upravičencem. Skrbnik in zavarovalnica zastopata pravice obstoječih delničarjev in lastninskih upravičencev v vseh postopkih do vpisa lastninskega preoblikovanja v sodni register. Zakon SOD celo pooblašča, da se v interesu prihodnjih lastnikov pritoži na odločbo vlade o določitvi pravih višin obeh vrst kapitala oziroma razmerij med njima, če meni, da bi lahko bili prizadeti njihovi interesi.

Po zakonu bodo delnice lahko odplačno pridobile pravne osebe, naslednice tistih družbenopravnih oseb, ki so bile do leta 1990 zavarovane pri Zavarovalni skupnosti Triglav, če bodo to želele. Izključeni so le zavodi, nasledniki nekdanjih družbenopravnih oseb v tako imenovanih družbenih dejavnostih. Cena delnice se po Zakonu o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic določi na podlagi ocenitve vrednosti zavarovalnice na dan 1. januar 2001 in se revalorizira od dneva ocenitve do dneva plačila.

#### **4.1.3 Neustavnost Zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic**

Vlada je za Zavarovalnico Triglav napovedala razmerje 85:15 v korist družbenega (nenominiranega) kapitala na zadnji dan uskladitve (konec leta 2000), s čimer pa niti uprava niti delničarji niso bili zadovoljni, zato je 23 pobudnikov (22 delničarjev in Sindikat finančnih organizacij Slovenije) na Ustavno sodišče vložilo pobudo za oceno ustavnosti leta 2002 sprejetega lastninskega zakona. Niso se strinjali z načinom določitve deleža nenominiranega (družbenega) kapitala, češ da je neustaven, ker daje prednost družbenemu kapitalu. V novem Zakonu o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic so izpodbijali tudi določbe, ki predpisujejo, da se pri izračunanju razmerja med zasebnim in družbenim kapitalom ne upoštevajo dokapitalizacije po 1. januarju 2001.

#### 4.1.3.1 Odločitev Ustavnega sodišča

Ustavno sodišče je pri presoji ustavnosti Zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic odločilo, da je neskladen z ustavo le četrti odstavek 11. člena zakona, ker ne zagotavlja vsakemu od znanih delničarjev pravice vložiti tožbo zoper odločbo vlade iz prvega in drugega odstavka 11. člena. Vsi ostali člani, ki so jih izpodbijali sedanji delničarji Zavarovalnice Triglav (to so določbe 3., 4. in 5. točke drugega odstavka 2. člena, 3., 4. in 5. člena; prvega, drugega, tretjega, petega in šestega odstavka 11. člena ter 16., 17., 18., 19., 20., 21., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29. in 30. člena Zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic), pa so po mnenju Ustavnega sodišča skladni z ustavo (Roškar, 2003, str. 9).

Sedaj lahko vlada sprejme odločbo o lastninskih razmerjih v Zavarovalnici Triglav na podlagi poročila Slovenskega inštituta za revizijo, ki je v tej zavarovalnici ugotovil 85-odstotni delež družbenega kapitala. Na to odločbo se bodo delničarji lahko pritožili. Vlada bo hkrati zavarovalnicam izdala še posebno odločbo, s katero bo določila kapitalske deleže upravičencev do delnic. To bodo pravne osebe, ki so v letu pred 1. januarjem 1991 plačale premije in bodo upravičene do odkupa delnic. Upravičenec do premij, ki so jih v omenjenem obdobju plačale fizične osebe, je Kapitalska družba, upravičenec do premij, ki so jih vplačale osebe javnega prava (država, agencije, javni zavodi, javna podjetja,...) pa je Odškodninska družba. Z odločbo bodo določili tudi število novih delnic, ki jih zavarovalnica mora izdati za vsakega od teh kapitalskih deležev (Rankov, Slak, 2003, str. 3).

Inštitut za revizijo je izračunal delež družbenega kapitala v zavarovalnicah in pozavarovalnicah kot razmerje med fizičnimi in pravnimi osebami. Družbeni kapital je le v Savi (99 odstotkov) in Triglavu (85 odstotkov). V Zavarovalnico Triglav so pravne osebe vplačale 58,6 odstotkov premij, fizične pa 41,4 odstotkov. Pravne osebe je inštitut za revizijo razmejil na državna podjetja, ki so vplačala 15,4 odstotkov, ter na zasebna podjetja, ki so vplačala 43,2 odstotkov deleža pravnih oseb skupaj. V drugih zavarovalnicah, to je Adriaticu, Zavarovalnici Maribor, Tilia in Generali, po izračunih inštituta za revizijo, družbenega kapitala ni (S.T., 2002, str. 3).

Slovenska odškodninska družba (SOD) bo izročila delnice pravnim osebam, ki bodo imele pravnomočno odločbo vlade in bodo tako lahko sodelovale pri odkupu delnic. SOD bodo dokončno pripadle delnice oseb javnega prava in delnice tistih, ki se bodo možnosti odkupa delnic odpovedali. Postopek lastninjenja naj bi se končal v enem letu. V tem času naj bi tudi s posebnim zakonom določili merila, po katerih bodo fizične osebe upravičene do delnic zavarovalnice, pokojninskih bonov ali police pokojninskega zavarovanja.

Odločitev Ustavnega sodišča sedaj znanim delničarjem omogoča tožiti državo, vendar njihova morebitna tožba ne bo zavrla prenosa nenominiranega kapitala na skrbnika oziroma SOD. V

tej vlogi bo SOD ostal še vse leto, kolikor traja rok od izdaje vladnih odločb, v katerem morajo upravičenci do nenominiranega kapitala prevzeti (plačati) delnice. Da bo SOD dosegel razmerje 85:15 v prid nenominiranega kapitala, bo dokapitaliziral Triglav le za toliko, da bo le-ta še dosegal kapitalsko ustreznost.

#### **4.1.4 Prihodnost Zavarovalnice Triglav, d. d.**

Slovenska odškodninska družba (SOD) bo v našo največjo zavarovalnico vplačala 8,5 milijarde tolarjev, tako da se bodo kapitalska razmerja v Zavarovalnici Triglav spet uskladila na razmerja izpred dveh dokapitalizacij, v katerih družbeni kapital ni sodeloval. Zavarovalnica bo vplačani znesek vrnila obstoječim delničarjem. Slovenski inštitut za revizijo je razmerje med zasebnim (15 odstotkov) in družbenim kapitalom (85 odstotkov) izračunal na stanje iz konca leta 2000, vendar pa sta bili v Zavarovalnici Triglav po tem datumu opravljeni dve dokapitalizaciji. Leta 2001 so obstoječi delničarji povečali kapital zavarovalnice za 7,5 milijarde tolarjev, leta 2002 pa še za 900 milijonov tolarjev. Zato so na inštitutu opravili dodatne izračune in v dopolnilnem poročilu predlagali, kako naj se uskladi kapitalska razmerja v zavarovalnici.

Vlada mora v skladu z določbami Zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic izdati odločbo, v kateri bo ugotovila kolikšen je celoten kapital zavarovalnice, koliko je delnic in kakšna je njihova vrednost. Predlog inštituta je, da se obstoječo delnico Zavarovalnice Triglav z nominalno vrednostjo 498.000 tolarjev zamenja za 74 novih delnic z vrednostjo tisoč tolarjev. Poleg tega bo na staro delnico vzpostavljena terjatev iz naslova zmanjšanja osnovnega kapitala (bg/nr/uk/, 2003, str. 1).

Z uvedbo Slovenske odškodninske družbe kot skrbnika nenominiranega kapitala je država dobila možnost, da do prenosa delnic v last vsakega posameznega upravičenca, prek skrbnika sodeluje pri upravljanju Zavarovalnice Triglav. Tako naj bi bilo v najkrajšem možnem času zagotovljeno sodelovanje nenominiranega kapitala pri upravljanju zavarovalnice v sorazmerju z deležem v celotnem kapitalu. Z uvedbo skrbnika naj bi se zavarovalnicam hitreje omogočil status lastninsko opredeljenega pravnega subjekta in zagotovilo enakopravno sodelovanje nenominiranega kapitala pri odločanju o morebitnih statusnih spremembah. Drugi razlog za uvedbo inštituta skrbnika pa je poenostavitev in skrajšanje postopkov pri razdelitvi nenominiranega kapitala upravičencem, da bi Zavarovalnica Triglav lahko začela poslovati kot olastninjen gospodarski subjekt (Končina, 2003c, str. 16).

Proces lastninjenja zavarovalnic se vleče že dvanajst let in sedaj se z odločitvijo Ustavnega sodišča lahko zapre eno zadnjih poglavij tranzicije. Neurejena lastniška razmerja negativno vplivajo na razvoj naše največje zavarovalnice, kar je pokazal njen neuspešen prodor na jugovzhodne trge, ter na celoten zavarovalniški trg (Vukovič, 2003a, str. 3). Triglav mora

najprej vso pozornost usmeriti v obogatitev svoje ponudbe na domačem trgu, čeprav uprava, nadzorni svet in delničarji Zavarovalnice Triglav, d. d., menijo, da je zavarovalnica po obsegu prerasla slovenski zavarovalni trg in da sedanjega tržnega deleža (54 odstotkov) ne bi povečevali. Slovenski zavarovalni trg je prerasla tudi s stališča kadrovskih, organizacijskih in razvojnih zmogljivosti, saj imajo veliko uspešnih in kreativnih mladih sodelavcev. Strateški cilj zavarovalnice je pripraviti se na vstop Slovenije v Evropsko unijo že sedaj, ne pa čakati na odprtje finančne meje. Temu je prilagojena tudi njihova poslovna politika. Poleg širitve na trge nekdanje Jugoslavije je za Zavarovalnico Triglav pomemben tudi nastop na Češkem, kjer je velik trg in kjer se srečujejo z evropsko konkurenco.

Odprtje zavarovalnega trga za vse evropske zavarovalnice bo v Slovenijo prineslo konkurenco, na katero se v Zavarovalnici Triglav pripravljajo z izpopolnjevanjem poslovne mreže, razvojem najsodobnejših zavarovanj in doseganjem konkurenčnih zavarovalnih premij. Svoj razvoj vidijo na trgih nekdanje Jugoslavije, v Sloveniji pa na področju pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja in v povezovanju z bančnim sistemom ter kapitalskim trgom.

Čeprav je Zavarovalnica Triglav daleč najbolj uspešna slovenska zavarovalnica, pa ima v primerjavi z Evropsko unijo in z nekaterimi zavarovalnicami na Češkem in Poljskem še precej prostora za izboljšave. Najbolj šibka točka naj bi bili produktivnost in učinkovitost zavarovalnice, ki bi ju lahko izboljšali kar za sto odstotkov. To bi morali narediti čimprej, saj bodo le tako lahko zagotovili rast zavarovalnice in izboljšali njeno konkurenčnost, kar bo po vstopu v EU težje doseči (Toplak, 2003, str. 9).

#### **4.1.5 Finančno poslovanje Zavarovalnice Triglav, d.d., v letu 2001 (glej Prilogo 1, na str. 1 in Prilogo 2, na str. 2)**

Poslovno leto 2001 je Zavarovalnica Triglav, d.d. uspešno zaključila, saj so se uresničili plansko zastavljeni cilji tako glede realizacije prihodkov od zavarovalnih premij, kakor tudi glede pričakovanega dobička. Dosegli so čisti dobiček v višini 1,7 milijard (v nadaljevanju mia) SIT, kar je pomenilo 62-odstotno rast v primerjavi z doseženim dobičkom v letu 2000, iz katerega je potrebno zaradi primerljivosti izločiti del dobička, ki je bil namenjen življenjskim zavarovancem in je v letu 2001 vključen med odhodke.



TABELA 5: Dobiček oziroma izguba slovenskih zavarovalnic v letu 2001 (v 000 SIT)

Zavarovalnica	Dobiček / izguba
Triglav	1.677.942
Vzajemna	710.297
Grawe	273.520
Merkur	129.991
Maribor	-5.609.761
Slovenica	-1.879.555
Tilia	-932.866
Generali	-577.479
Krekova	-240.275
Adriatic	-88.218

Vir: Kruhar, 2002b, str. 4.

Čisti prihodki od zavarovalnih premij so v letu 2001 znašali 82,6 mia SIT, kar pomeni 19-odstotno nominalno rast. Čisti prihodki od neživljenjskih zavarovalnih premij so se povečali za 15 odstotkov in od življenjskih zavarovalnih premij za 29 odstotkov.

Čisti odhodki za škode so izkazani v višini 51,1 mia SIT in presegajo istovrstne odhodke iz leta poprej za 7 odstotkov. Pri neživljenjskih zavarovanjih je ta porast 7 odstotkov, pri življenjskih pa 6 odstotkov. Rast čistih odhodkov za škode zaostaja za rastjo prihodkov od premij kar za 12 indeksnih točk. Prihodki od regresnih terjatev so dosegli enako nominalno rast kot prihodki od zavarovalnih premij in znižujejo odhodke za škode za 2,8 mia SIT. V okviru odhodkov za škode so odhodki zaradi prirasta škodnih rezervacij, ki znaša 6,6 mia SIT, porasli za 19 odstotkov.

Razmerje čistih odhodkov za škode v primerjavi s čistimi prihodki za premije se je glede na leto poprej izboljšalo z 68,53 odstotka na 61,86 odstotka. Izboljšal se je tudi pokazatelj, s katerim merimo razmerje med zavarovalno-tehničnimi rezervacijami in čistimi prihodki od zavarovalnih premij, in sicer se je povečal z 1,88 na 1,94.

Prihodki od naložb so v letu 2001 znašali 17,9 mia SIT in so se v primerjavi z enakim obdobjem v prejšnjem letu povečali za 14 odstotkov. Prihodki od obresti so dosegli višino 7,1 mia SIT in so se povečali za 15 odstotkov. Glede na prejšnje leto so se prihodki od zemljišč in zgradb povečali za 11 odstotkov, medtem ko so drugi finančni prihodki zaradi porasta kapitalskih dobičkov kar nekajkrat višji. Revalorizacijski presežek v višini 8,1 mia SIT je višji glede na leto 2000 le za 1 odstotek, kar je posledica nižje inflacijske stopnje v letu 2001.

Stanje finančnih naložb je 31. 12. 2001 znašalo 147,3 mia SIT, kar je pomenilo 24-odstotno rast v primerjavi s stanjem konec leta 2000. Naložbe kritnega premoženja so dosegle višino 84,4 mia SIT, naložbe kritnega sklada življenjskih zavarovanj 54,2 mia SIT in naložbe kritnega sklada prostovoljnih dodatnih pokojninskih zavarovanj 1,6 mia SIT.

Celotna struktura finančnih naložb je bila na dan 31. 12. 2001 naslednja (Letno poročilo za leto 2001, Zavarovalnica Triglav, d. d.):

- 39,5 odstotka naložb predstavljajo obveznice bank in gospodarskih družb ter drugih finančnih organizacij. Glede na leto 2000 so se tovrstne naložbe povečale za tretjino in sicer največ obveznice, ki kotirajo na tujih finančnih trgih.
- 31 odstotkov naložb predstavljajo bančni depoziti, ki so v primerjavi s predhodnim letom še vedno v porastu (indeks 121).
- 18,1 odstotka naložb oziroma 26,7 mia SIT znašajo naložbe v delnice in kapitalske deleže, kar predstavlja glede na leto poprej 34-odstotno rast. Med temi naložbami je pomemben nakup strateške naložbe Triglav BH Osiguranje, d.d., Sarajevo.
- Preostalih 11,4 odstotka naložb predstavljajo naložbe v posojila in naložbe v nepremičnine, ki se ne uporabljajo za zavarovalno dejavnost.

Obratovalni stroški (brez zmanjšanja za prihodke od pozavarovalnih provizij) so v letu 2001 dosegli višino 23,8 mia SIT in so se v primerjavi z enakim obdobjem lani povečali za 10 odstotkov. Glede na rast kosmate zavarovalne premije je zabeleženo zaostajanje za 9 indeksnih točk. Pri življenjskih zavarovanjih znašajo obratovalni stroški 5,4 mia SIT in so se povečali za 16 odstotkov, njihov delež v kosmati premiji pa se je glede na leto prej znižal z 28,1 odstotka na 25,3 odstotka. Pri neživljenjskih zavarovanjih so čisti obratovalni stroški porasli za 8 odstotkov, višina teh stroškov je bila 18,4 mia SIT, njihov delež v kosmati premiji pa se je ravno tako znižal, in sicer s 27,1 odstotka na 25,3 odstotka.

Ostali odhodki, ki zmanjšujejo rezultat pa so:

- drugi zavarovalni odhodki v višini 1,7 mia SIT, ki so se povečali za 25 odstotkov glede na leto 2000;
- finančni odhodki, ki so glede na leto 2000 nižji za 11 odstotkov in znašajo 1,2 mia SIT;
- ostali odhodki iz rednega poslovanja, ki vključujejo popravke in odpise terjatev v višini 1,5 mia SIT in so se v primerjavi z letom 2000 povečali za 22 odstotkov;
- izredni odhodki v višini 689 mio SIT, med katerimi je največja postavka davek od dobička za leto 1996 na osnovi odločbe Posebnega davčnega urada po inšpekcijskem pregledu.

Stanje zavarovalno-tehničnih rezervacij na dan 31.12.2001 je že presegalo 160 mia SIT. V primerjavi z letom 2000 so se zavarovalno-tehnične rezervacije povečale za 23 odstotkov, in

sicer pri neživljenjskih zavarovanjih za 17 odstotkov in pri življenjskih zavarovanjih za 33 odstotkov. Porasti posameznih vrst rezervacij so naslednji:

- Stanje čistih prenosnih premij pri neživljenjskih zavarovanjih znaša 23,8 mia SIT, kar pomeni 18-odstotno rast v enoletnem obdobju. Delež pozavarovateljev v prenosni premiji znaša 1,4 mia SIT in se je povečal za 26 odstotkov. Stroški za pridobivanje zavarovanj, ki zmanjšujejo stanje prenosnih premij, znašajo 4,2 mia SIT in so se povečali za 13 odstotkov. Prenosna premija pri življenjskih zavarovanjih znaša 231 mio SIT in se je v primerjavi z letom poprej povečala za 15 odstotkov.
- Stanje čistih škodnih rezervacij pri neživljenjskih zavarovanjih je na dan 31. 12. 2001 znašalo 49,5 mia SIT, kar je za 9 odstotkov več kot ob koncu leta 2000. Poleg škodnih rezervacij po popisu, ki so ugotovljene v višini 25,8 mia SIT, so oblikovali še škodne rezervacije za nastale in neprijavljene ter reaktivirane škode ter dodatek v višini 24,9 mia SIT, kar je za 12 odstotkov več kot ob koncu predhodnega leta. Škodne rezervacije iz sprejetega sozavarovanja znašajo 8,9 mio SIT in rezervacije za cenilne stroške 3,2 mia SIT. Delež pozavarovateljev v tako oblikovanih škodnih rezervacijah pa znižuje kosmate škodne rezervacije za 4,3 mia SIT.

Pri življenjskih zavarovanjih dosegajo čiste škodne rezervacije višino 2,6 mia SIT, kar predstavlja 18-odstotno rast v primerjavi s stanjem teh rezervacij ob koncu leta 2000. Škodne rezervacije za nastale in prijaviteljne škode so se, glede na leto 2000, povečale za 20 odstotkov, medtem ko so se škodne rezervacije za nastale in neprijaviteljne škode, vključno z dodatkom, povečale za 17 odstotkov.

- Stanje matematičnih rezervacij je v letu 2001 znašalo 52,8 mia SIT. V naslednjem letu (2002) je bil že med odhodki vključen pripis dobička pri življenjskih zavarovanjih v višini 889 mio SIT ter pri prostovoljnih pokojninskih zavarovanjih za zajamčeni donos v višini 22 mio SIT.
- Stanje izravnalnih rezervacij je na dan 31. 12. 2001 znašalo 21 mia SIT in je predstavljalo 27-odstotno rast v primerjavi s stanjem ob koncu leta 2000. Te rezervacije so se povečale v absolutni višini za 4,4 mia SIT.
- Ostale zavarovalno-tehnične rezervacije (rezervacije za storno, za jedrske nevarnosti, za bonuse) so konec leta 2001 znašale 10,5 mia SIT in so se v primerjavi s stanjem konec predhodnega leta povečale za 43 odstotkov.

#### 4.1.6 Cilji poslovanja Zavarovalnice Triglav, d.d., v letu 2003

V Zavarovalnici Triglav bodo svoje napore usmerjali v uresničevanje naslednjih poslovnih ciljev:

- doseganje zadovoljstva strank z zavarovalnimi storitvami tako na področju trženja zavarovanj kot na področju reševanja škod;
- povečevanje realnega obsega poslovanja in ohranitev tržnega položaja Zavarovalnice Triglav na slovenskem zavarovalnem tržišču;
- širitev poslovanja zavarovalnice na tuja tržišča;
- ohranitev dobrih zavarovalno-tehničnih rezultatov;
- zagotavljanje solventnosti;
- gospodarno ravnanje z zavarovalnimi sredstvi in zagotavljanje tekoče likvidnosti;
- stimulaturna motivacija in zagotavljanje standarda za zaposlene v Zavarovalnici Triglav.

Uresničevali pa jih bodo:

- z vzpostavljanjem partnerskih odnosov s strankami;
- z učinkovitim in sistematičnim trženjem premoženjskih in osebnih zavarovanj;
- s selekcijo portfelja v donosne zavarovalne vrste;
- z nadaljnjo izgradnjo poslovne mreže;
- z rentabilnim poslovanjem in ustrezno organizacijo profitnih centrov;
- z doslednim izvajanjem zavarovalnih podlag, ki temeljijo na aktuarskih izračunih in s spoštovanjem pravil stroke;
- z optimalnim izravnavanjem rizikov, ki presegajo izravnalne okvire družbe;
- z gospodarnim ravnanjem pri likvidaciji škod in doslednim izvajanjem regresov;
- z racionalno in ekonomično porabo vseh zavarovalnih sredstev, ki bo temeljila na namenski porabi ter na ekonomskih načelih zavarovalnega poslovanja;
- z varnim in donosnim nalaganjem prostih zavarovalnih sredstev;
- s strokovnim nadzorom vseh poslovnih procesov v družbi in z doslednim uresničevanjem odgovornosti za odločanje na vseh nivojih;
- z računalniško podprtimi procesi;
- z doslednim izvajanjem standardov kakovosti poslovanja;
- z vlaganjem v razvoj kadrov ter ustrezno motivacijo le-teh;
- s povezovanjem z drugimi gospodarskimi subjekti v državi in zunaj nje.

## **4.2 STANJE V OSTALIH ZAVAROVALNICAH**

### **4.2.1 Zavarovalnica Maribor in Zavarovalnica Tilia**

Decembra 2000 je bila sklenjena pripojitvena pogodba med Zavarovalnico Maribor in novomeško Zavarovalnico Tilia. Na to pogodbo se je januarja 2001 pritožilo 17 malih delničarjev Zavarovalnice Tilia. Na sodišču so vložili izpodbojno tožbo, saj se niso strinjali z menjalnim razmerjem med zavarovalnicama, določenem pri eni delnici Zavarovalnice Maribor za 4,82 delnice Zavarovalnice Tilia. Tako so pravnoformalno zadržali pripojitev Tilie k Zavarovalnici Maribor.

Obe zavarovalnici sta se vmes dokapitalizirali, zato v pogodbi navedeno menjalno razmerje ni več ustrezno. Tilia je osnovni kapital povečala za 850 milijonov tolarjev in za 380 milijonov tolarjev vrednostnih papirjev z lastnostmi podrejenih dolžniških instrumentov. Osnovni kapital Zavarovalnice Maribor pa se je povečal na 6,8 milijarde tolarjev. Agencija za zavarovalni nadzor pa je zavarovalnici naložila še dodatno kapitalizacijo do višine 7,11 milijarde tolarjev. Največji lastniki Zavarovalnice Maribor sta Nova Kreditna banka Maribor (NKBM) in Pozavarovalnica Sava.

### **4.2.2 Zavarovalnica Slovenica**

Poslovanje Slovenice v letu 2001 sta zaznamovala prilagajanje zahtevam Zakona o zavarovalništvu in na njegovi osnovi izdanim podzakonskim aktom ter zaostrovanje konkurence na zavarovalniškem trgu. Posledica prilagajanja novim zahtevam zakona je tudi v letu 2001 nastala izguba v višini 2.036 milijonov SIT. Zakon o zavarovalništvu je spremenil metodologijo oblikovanja zavarovalno-tehničnih rezervacij, zato je Slovenica oblikovala višje škodne rezervacije, matematične rezervacije in rezervacije za nepotekle rizike, zato se je varnost zavarovancev še dodatno izboljšala. Zakon je v skladu z evropskimi zavarovalniškimi direktivami zaostрил tudi izračunavanje kapitalske ustreznosti, kar je povzročilo potrebe po dokapitalizaciji vseh zavarovalnic. Tako so v letu 2001 lastniki Slovenico dokapitalizirali v skupni višini 2.500 milijonov, tako da je junija 2002 osnovni kapital znašal dobrih 4.000 milijonov SIT (Končnik, 2002).

## **5. PRIHODNOST SLOVENSKEGA ZAVAROVALNIŠTVA DOMA IN V EVROPSKI UNIJI**

Leto 2003 mora biti za naše banke, zavarovalnice in druge finančne posrednike leto strateških kapitalskih in poslovnih povezav znotraj bančništva oziroma zavarovalništva ter med

bankami in zavarovalnicami, pa tudi leto pretehtanih priprav za vstop na evropske finančne trge (Končina, 2003a, str. 15).

Razlog za oblikovanje tako imenovanih "finančnih stebrov" mora biti poleg obvladovanja našega domačega finančnega trga in obrambe tržnega položaja pred vstopom evropske konkurence tudi v vzpostavitvi novega konkurenčnega položaja slovenskih ponudnikov finančnih storitev pred vstopom evropskih tekmecev na naš finančni trg.

Ker so banke, zavarovalnice in drugi naši finančni posredniki bili predolgo samozadostni v nacionalnih mejah, bo hiter prehod k popolni sprostitvi trga in soočenju z mednarodno finančno konkurenco zelo boleč in težak.

## **5.1 POVEZOVANJE BANK IN ZAVAROVALNIC**

S prenehanjem procesa lastninjenja zavarovalnic leta 2000 in 2001 so se ustavile tudi že začete kapitalske in poslovne povezave med zavarovalnicami ter med zavarovalnicami in bankami (razen na področju dodatnih prostovoljnih pokojninskih zavarovanj).

Pri povezovanju bank in zavarovalnic je mišljena predvsem odsotnost naslednjih oblik povezav (Končina, 2002, str. 14):

- banka kupi zavarovalnico, ki je izvajala predvsem življenjska ali rentna zavarovanja ter s tem pridobi znanje in tržno mrežo za tovrstna zavarovanja;
- zavarovalnica in banka se zaradi strateških interesov, zlasti na mednarodnih trgih, medsebojno dokapitalizirata;
- zavarovalnica in banka ustanovita skupno podjetje, ki se poslovno bolje odziva na potrebe potencialnih zavarovancev, zlasti pri oskrbovanju pravnih oseb;
- zavarovalnica in banka izrabita medsebojno komplementarne prednosti trženja in oblikujeta skupne tržne spletne

Takšne oblike poslovnih povezav zasledimo med evropskimi zavarovalnicami različnih oblik in velikosti ter bankami. Razlog za povezovanje je odzivnost na zahteve na mednarodnih finančnih trgih ter večja mednarodna konkurenčnost zavarovalnic in bank. Poslovne in kapitalske povezave so se v zadnjem obdobju dogajale tudi pri nas (na primer Triglav - A Banka, NKBM - Zavarovalnica Maribor), vendar so bile posledica lokalnih ali notranjih motivov in interesov znotraj slovenskih meja. To pomeni, da niso bile odsev dodelane mednarodne strateške usmerjenosti pri umeščanju slovenskih finančnih posrednikov v gospodarski prostor Evropske unije. Slovenski trg zavarovanj in zavarovalnih naložb (največ 10% zavarovalnih naložb v tujini) je še vedno preveč vključen v nacionalne meje.

Mednarodna poslovno tržna usmeritev je za zdaj poudarjena predvsem pri Zavarovalnici Triglav in sicer na trge nekdanje Jugoslavije, saj si želi pred vstopom Slovenije v EU zgraditi obrambni tržni položaj pred evropsko konkurenco. S pridobitvijo lastniških deležev in s poslovnim obvladovanjem zavarovalnic v nekdanji Jugoslaviji ter deloma tudi v drugih državah vzhodne Evrope si Zavarovalnica Triglav namerava zagotoviti časovno prednost pred večjimi evropskimi tekmeci za te trge, ko se bo pospešil pridružitveni proces.

Tako imenovane "finančne stebre" predstavlja povezovanje in kapitalsko združevanje bank, zavarovalnic in drugih finančnih posrednikov (na primer investicijskih skladov), ki bi morale temeljiti na poznavanju lastnosti zavarovalnih, bančnih in drugih finančnih storitev, na poznavanju trendov univerzalizacije finančnih storitev v svetu ter na njihovem smotrnem povezovanju in združevanju v nove skupne finančne tržne spletke. S pomočjo teh stebrov naj bi imeli slovenski finančni posredniki večje tržne možnosti v spopadu z mednarodno finančno konkurenco po vstopu Slovenije v EU. Prava podlaga za poslovno in kapitalsko povezovanje naših finančnih institucij in za oblikovanje strateških finančnih stebrov so lahko samo tržno zanimivi skupni izdelki bank, zavarovalnic in drugih finančnih posrednikov ter njihova konkurenčnost na našem in evropskem trgu.

Prvi finančni steber lahko čutimo v poslovni in kapitalski povezavi Nove Ljubljanske Banke (NLB) in njenega belgijskega partnerja, finančne skupine KBC. Letos spomladi naj bi začeli s prodajo življenjskih in rentnih zavarovanj, s finančnim svetovanjem premožnejšim komitentom banke in s poslovanjem vzajemnega sklada. Zaradi univerzalnega finančnega tržnega pristopa bo prišlo do komplementarne povezave različnih vrst finančnih storitev. Naveza NLB - KBC je verjetni in realni prvi finančni steber pri nas, ki bo temeljil na že preizkušenih tržnih strategijah in povezanem zavarovalno-bančnem tržnem spletu, ki se bo odzval na sodobne potrebe uporabnikov finančnih storitev (Končina, 2003b, str. 24).

Dolgo je napovedana tudi kapitalska in poslovna povezava med Pozavarovalnico Sava in Zavarovalnico Tilia, Slovenico in Zavarovalnico Adriatic. Potencialni pogoj za drugi ali tretji finančni steber pa je prejšnje lastninjenje predvsem Nove Kreditne Banke Maribor (v nadaljevanju NKBM) in Zavarovalnice Triglav. Z odločitvijo ustavnega sodišča, da ostane razmerje med nenominiranim družbenim kapitalom in deležem znanih lastnikov v Zavarovalnici Triglav nespremenjeno (85:15 odstotkov), je dobila država prevladujoč lastniški in strateški položaj v slovenskem zavarovalništvu. Končno po 12 letih se po zakonu lahko začne lastninjenje Zavarovalnice Triglav in Pozavarovalnice Sava, hkrati pa se lahko ponovno zaženejo načrti o koncentraciji razdrobljene in nezrele zavarovalniške panoge.

Za oblikovanje drugega finančnega stebra in s tem nastanka finančnega velikana v domači lasti obstajata dve možnosti: ustanovitev finančnega holdinga ali kapitalski vstop Triglava v NKBM. Ministrstvo za finance si je zadalo nalogo odkriti najboljši način, kako v veliko in

močno finančno ustanovo, v čim krajšem možnem času (če je mogoče, še pred vstopom Slovenije v EU), povezati čim več finančnih ustanov, ki jih ima v rokah država. Tone Rop je bil z razsodbo Ustavnega sodišča zadovoljen in je dejal: "Zdaj bomo tudi ta del finančnega sistema prilagodili in mu do vstopa v EU zagotovili večjo konkurenčnost, zavarovalnice pa ohranili v večinski slovenski lasti."

V zvezi z oblikovanjem drugega ali (in) tretjega finančnega stebra se pojavljata dve vprašanji:

1. ali ima država kot najpomembnejši lastnik zavarovalnic in drugih finančnih posrednikov (z večinskim deležem je prisotna v Zavarovalnici Triglav, v Pozavarovalnici Sava, prek nje pa v Zavarovalnici Tilia, Adriatic in Maribor) izdelano uresničljivo strategijo in poslovno usposobljene kadre za oblikovanje finančnih stebrov;
2. ali je slovenski finančni management pripravljen in usposobljen, da do vstopa Slovenije v EU poveže kapital in znanje znotraj finančnih panog (na primer znotraj zavarovalništva).

Močnega finančnega stebra ne bo mogoče zgraditi brez Triglava ali NKBM. Samo skupaj se bosta lahko merila z vedno bolj vplivno navezo NLB-KBC, saj je slovensko-belgijska združba samo za enega od njiju premočan tekmelec tako na zavarovalnem kot na bančnem trgu. Pojavlja se vprašanje kako povezati Zavarovalnico Triglav in NKBM. Zanimiv predlog je podal predsednik uprave Banke Celje, Niko Kač: "Menim, da bi drugi finančni steber moral obvladovati najmanj 25-odstotni delež bančnega trga, na zavarovalniškem trgu pa še celo večjega. Nosilec povezovanja bi morala biti največja zavarovalniška ustanova, Zavarovalnica Triglav. Kapital vseh družb bi se moral združiti v holding, pod njim pa bi se potem povezovale banke v okviru bančnega stebra, zavarovalnice v zavarovalniškem stebru, družbe za upravljanje oziroma investicijsko bančništvo v še enem stebru in tako naprej."

Največja težava z ustanovitvijo finančnega holdinga bi bilo lastništvo države. Če bi bila Triglav in NKBM v rokah države, bi le-ta lahko bolj usmerjeno podpirala konkurenčnost v EU, prodor v tujino in druge načelne poslovne vrednote. Zato se zdi elegantnejša druga rešitev, in sicer da Zavarovalnica Triglav kot močnejši partner kupi državni delež v NKBM. Če bi se Triglav dokapitaliziral, bi lahko zbral dovolj sredstev za tak podvig, kupnina od prodaje NKBM pa bi se prelila v državni proračun.

Vsaka različica povezovanja ima svoje prednosti in slabosti. Največja slabost povezovanja v holding je dolgotrajen in zato lahko zapleten postopek. Druga velika slabost je, da bi se morala prodaja državnega deleža v NKBM odložiti v prihodnost, s tem zaostankom pa bi javne finance prikrajšali za načrtovan vir prihodkov. Medtem pa lahko med prednosti ustanovitve finančnega holdinga štejemo njeno prilagodljivost, saj bi vsaka poslovna oseba še vedno ohranila temeljne funkcije in identiteto, ne bi se bilo treba toliko ukvarjati s poprevzemnimi aktivnostmi in morebitna kasnejša razdružitve povezanih oseb bi bila lažja.



Poleg tega je v holdingu lažje zagotoviti enakomeren razvoj vseh finančnih področij: bančnega, zavarovalnega in poslovanja na trgu kapitala.

#### SHEMA 1: Dva scenarija in posledice

<b>1. Ustanovi se finančni holding</b>	
Prednosti	<ul style="list-style-type: none"> <li>• enakomeren razvoj vseh poslovnih področij holdinga</li> <li>• poslovanje pravnih oseb ostane relativno nespremenjeno</li> <li>• ni nevarnosti prevzemnih sporov in poprevzemnih travm</li> <li>• lažja kasnejša razdružitev, če bi bila potrebna</li> </ul>
Slabosti	<ul style="list-style-type: none"> <li>◆ dolgotrajnejši postopek ustanavljanja in oblikovanja</li> <li>◆ možni zapleti z menjalnim razmerjem, pristojnostmi,...</li> <li>◆ odložiti prodajo državnega deleža NKBM v prihodnost</li> </ul>
<b>2. Triglav prevzame NKBM</b>	
Prednosti	<ul style="list-style-type: none"> <li>• država dobi kupnino od prodaje deleža v NKBM</li> <li>• prevzemna naveza je lahko trdnejša in trajnejša</li> <li>• bolj jasen nadzor, enotna poslovna politika</li> </ul>
Slabosti	<ul style="list-style-type: none"> <li>◆ nevarnost prevzemnih napetosti in sporov</li> <li>◆ štajersko protilobiranje, verjeten takojšen odpor</li> <li>◆ država naj kupnino da v razvoj, ne v proračunsko luknjo</li> <li>◆ Bi delničarji pristali na še eno dokapitalizacijo Triglava?</li> </ul>

Vir: Petrič, 2003b, str. 18.

Slaba stran druge možnosti bi bil gotovo oster lokalni - štajerski odpor ob kapitalskem vstopu Zavarovalnice Triglav v NKBM, saj bi bil finančni center z vidika izvora kapitala zopet v Ljubljani. Komaj se je v Mariboru oblikovala nekoliko močnejša finančna skupina, pa bi jo spet izgubili. Drugi argument proti bi imeli strokovnjaki, ki bi menili, da bi bilo milijarde tolarjev bolje nameniti za financiranje prodora na tuje trge in za razvoj nasploh, kot pa da se kupnina od NKBM steka v državni proračun. Pojavlja se tudi vprašanje, ali bi bili delničarji Triglava (velika slovenska podjetja, SOD in KAD) pripravljene še enkrat dokapitalizirati Triglav za nakup NKBM, po številnih dokapitalizacijah v preteklih letih. Če kapitalski vstop ne bi uspel, bi bili stroški kapitalskega izstopa veliko višji kot na primer izstopanje ene od družb iz holdinga. Res pa je, da bi se pri pravi, prevzemni povezavi lastniki bolj potrudili, da ta ne bi razpadla, saj bi bile pristojnosti in nadzor bolj jasni, poslovna politika skupne institucije pa enotnejša.

Tretja možnost oblikovanja drugega finančnega stebra skoraj ni mogoča, saj NKBM vodilne vloge v finančnem stebru ni sposobna prevzeti, ker nima potrebnega kapitala. Namesto napovedane dokapitalizacije, ki bi delež države v tej banki potisnila pod 50% in NKBM dala

nov zagon za širitev, je decembra lani izdala obveznice v vrednosti 30 milijonov evrov, kar pa je premalo, da bi lahko aktivno posegla v načrte o drugem finančnem stebru (Petrič, 2003b, str. 18).

Pri povezovanju Zavarovalnice Triglav in NKBM pa obstaja še ena težava: in sicer ker je NKBM lastnica skoraj polovice Zavarovalnice Maribor, bi Triglav in Zavarovalnica Maribor kot povezani osebi skupaj obvladovali več kot polovico trga, zato je vprašljiv učinek na konkurenčnost zavarovalnega trga.

Pod pojmom združeno finančno posredništvo in bančno zavarovalništvo torej razumemo povezano ponudbo zavarovalnic, bank in drugih posrednikov finančnih storitev, skupno načrtovanje ter izvajanje določenih vrst storitev, skupne informacijske in nadzorne sisteme ter uporabo bančne tržne mreže, zlasti pri prodaji življenjskih in rentnih zavarovanj zavarovalnic na eni strani ter uporabo direktnega marketinga, s katerim imajo zavarovalnice dolgoletne izkušnje, na drugi strani.

Naši finančni posredniki se bodo kmalu, brez zaščite države, znašli na zahtevnem evropskem finančnem in kapitalskem trgu, na katerem že dolgo obstajajo globalne in univerzalne finančne storitve, zato morajo čimprej združiti svoje moči in znanje v eno izmed prej omenjenih oblik povezav bank in zavarovalnic. Pomembna bo kakovost storitve, njena naravnost na potrebe komitentov oziroma zavarovancev, njena smotrna sestavljenost in povezanost ter s tem univerzalnost; cena zanjo mora biti odsev čim nižjih stroškov poslovanja. Če bo našim finančnim posrednikom uspelo zgraditi finančne stebre in s tem preseči klasično delitev finančnih storitev na depozitne in nedepozitne, bo treba novo ponudbo naravnati na vse evropske porabnike, ne le na domače.

## **5.2 VKLJUČEVANJE SLOVENSKEGA ZAVAROVALNIŠTVA V EVROPSKO UNIJO**

V Evropi in drugod po svetu se dogajajo hitri prevzemi ali nakupi pri manjših, srednjih in velikih zavarovalnicah, občutiti je tendenco kapitalskih povezav in pospešene rasti za doseganje nadnacionalne konkurenčnosti pri manjših in srednjih zavarovalnicah ter povezave med velikimi zavarovalnicami za doseganje globalne konkurenčnosti. Evropske zavarovalnice so že dosegle konkurenčno sposobnost glede zniževanja stroškov tako na zavarovalno-tehničnem kot na izvajalskem področju in jo bodo od tod naprej krepile na naslednje načine (Končina, 2000, str. 28):

- z nadaljnjim prilagajanjem kakovosti ponudbe predvsem premoženjskih zavarovanj potrebam zavarovancev;
- s krepitvijo informacijskih in komunikacijskih sistemov in s tem z boljšo tehnologijo obvladovanja procesnosti zavarovalnih poslovnih sistemov;

- z usposabljanjem managementa za timsko vodenje in elektronsko poslovanje;
- z nadaljnjimi horizontalnimi povezavami med zavarovalnicami ter poslovnimi in kapitalskimi povezavami zavarovalnic z drugimi subjekti finančnega posredništva, zlasti z bankami;
- s poglobljanjem raziskovanja in znanstvenega dela, ki je vključeno v razvoj zavarovalnih storitev in zavarovalne organizacije;
- z nadaljnjimi integracijskimi procesi na nadnacionalni ravni, ki vključujejo skupne družbe, prevzeme, nakupe ali medsebojne dokapitalizacije.

Slovenske zavarovalnice so predolgo čakale na razplet v zvezi z lastninjenjem, namesto da bi naredile primerjalne analize razvoja zavarovalništva v državah EU ter začele uresničevati razvojne strategije in možne scenarije. Preveč so bile zazrte v notranji slovenski prostor in v obrambo pred tujimi konkurenti. Odlašanje s privatizacijo zavarovalnic bi lahko podaljšalo tako usmerjenost naših zavarovalnic.

### 5.2.1 Smernice OECD

Pri vključevanju slovenskega zavarovalništva v EU je potrebno omeniti Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), ki vključuje evropske in druge države. V okviru OECD deluje Center za sodelovanje z državami v tranziciji, ki je aprila 1997 v Varšavi pripravil konferenco o zavarovalništvu v državah v tranziciji, kjer je bilo navzočih enaindvajset članic OECD ter sedemnajst prehodnih držav, med njimi tudi Slovenija. Predstavniki udeleženi države so sprejeli dvajset smernic, ki dopuščajo delna odstopanja v prehodnem obdobju. Večina teh pravil je že upoštevana v slovenski zavarovalni zakonodaji.

Smernice so naslednje (Pavliha, 2000, str.68):

1. Država mora s predpisi zagotoviti **zdrav zavarovalni trg, varstvo potrošnikov (zavarovalcev) in stabilno celotno gospodarstvo**, pri čemer je potrebno upoštevati gospodarske, zgodovinske in kulturne posebnosti posamezne države. Izogibati se je treba pretiranemu pravnemu urejanju. Predpisi morajo biti dovolj prožni, da se prilagajajo vsem spremembam in praktičnim potrebam. Za Slovenijo je značilna dokaj velika regulacija.
2. Določeni morajo biti dovolj **strogi kriteriji za pridobitev dovoljenja** za opravljanje zavarovalnih storitev, med katerimi je najpomembnejši poslovni načrt z ustreznimi finančnimi sredstvi zavarovalnice. Na tem področju smo skoraj usklajeni z EU.
3. **Z zavarovalno dejavnostjo se lahko ukvarjajo le zavarovalnice.** Življenjska in neživljenjska zavarovanja morajo izvajati različne zavarovalnice, kar je tudi vneseno v našo zavarovalno zakonodajo. Možno je tudi odobriti distribucijo zavarovalnih storitev subjektom iz drugih sektorjev.

4. Ustanavljanje zavarovalnic v tuji lasti mora temeljiti na **načelu enakopravnosti z domačimi osebami**. Spodbuditi je treba prosti mednarodni pretok storitev, še zlasti na področju pozavarovanja.
5. Posebno pozornost je treba posvetiti **pogodbenemu zavarovalnemu pravu**, ki mora urejati pogodbene pravice, obveznosti in sankcije, ki so bistvenega pomena za varstvo pogodbenih strank in tretjih oseb.
6. Razmisliti je treba o **davčnih olajšavah na področju življenjskih zavarovanj**, kar je Slovenija upoštevala.
7. Potrebno je ustanoviti **profesionalno neodvisen, primerno usposobljen in nepristranski državni organ za zavarovalni nadzor**, kar smo v Sloveniji delno storili leta 1995 z Uradom RS za zavarovalni nadzor, ustanovljenim v okviru ministrstva za finance, dokončno pa leta 2000 z neodvisno Agencijo za zavarovalni nadzor. Vloga nadzornega organa ne sme biti omejena le na prisilo, temveč mora vzpostaviti z zavarovalnicami trajni dialog, tako da nastopa kot "partner" pri doseganju njihovih poslovnih uspehov.
8. Bistvo dela nadzornega organa se kaže v **pregledu poslovnih knjig in druge dokumentacije ter v inšpekcijah v zavarovalnicah**, kar je uzakonjeno tudi pri nas.
9. Nadzorni organ mora ves čas **spremljati solventne meje in višine garancijskih skladov zavarovalnic**, kar v Sloveniji že deluje. Solventnost temelji zlasti na primernih premijskih stopnjah, zadostnih tehničnih rezervacijah, solidnih naložbah, dobremu upravljanju in ustreznemu pozavarovanju.
10. Na začetku vzpostavljanja sodobnega zavarovalnega sistema v državah v tranziciji je primerno, da **nadzorni organ odobri premijske stopnje in zavarovalne "storitve"**, kar je bilo pri nas po stari zakonodaji urejeno v okviru poslovnega načrta, o katerem je odločal nadzorni organ. Po novem zakonu o zavarovalništvu v poslovni načrt ni več treba vključevati splošnih in posebnih zavarovalnih pogojev, premijskih sistemov ter drugih zavarovalnih osnov za izračun zavarovalnih premij in za oblikovanje zavarovalno-tehničnih rezervacij, razen v primeru, ko zavarovalnica namerava opravljati obvezna zavarovanja v prometu ali dopolnilna zdravstvena zavarovanja.
11. Nadzorni organ mora storiti vse, da **prepreči nesolventnost oziroma stečaj zavarovalnice**. Premisliti je treba o uvedbi posebnega sklada za primer, da stečajna masa ne zadostuje za plačilo vseh terjatev zavarovalcev. Pri nas smo razmišljali o uvedbi posebne rezervacije za varstvo zavarovalcev, ki bi jo morale oblikovati zavarovalnice za življenjska in obvezna zavarovanja, vendar zamisel ni obrodila sadov.
12. **Enotni računovodski standardi** so bistvenega pomena za preglednost in primerljivost finančnega položaja zavarovalnic. Premijske stopnje morajo temeljiti na statističnih podatkih, pospeševati pa je treba vlogo aktuarstva.
13. **Predpisi o naložbah** morajo zagotoviti varnost in donosnost, pospeševati pa morajo tudi razpršenost, likvidnost in načelo vlaganja v isti valuti kot znašajo posamezne obveznosti. Glede tega smo prilagojeni evropskim standardom, po novem zakonu pa so možne naložbe v tujini.

14. Domača zakonodaja **ne bi smela omejiti prostega dostopa do mednarodnih pozavarovalnih trgov**. Vzpostaviti je potrebno sistem zbiranja podatkov in spremljanja glede pozavarovalnic ter mednarodno pozavarovanje. V Sloveniji smo v zakonu iz leta 1994 sprejeli strožja načela, ki naj bi predvsem varovala domači trg, v novem zakonu pa smo jih odpravili.
15. **Zavarovalni zastopniki in posredniki** morajo biti ustrezno usposobljeni ter registrirani, kar je pri nas natančno urejeno z zakonom o zavarovalništvu.
16. **Obvezna zavarovanja** so upravičena pri določenih oblikah socialne varnosti (na primer zdravstveno zavarovanje) in na drugih področjih, kjer gre za resne nevarnosti (na primer zavarovanje avtomobilske odgovornosti) oziroma kadar mora biti plačilo premij razdeljeno na pravičen način med določeno skupino zavarovalcev (na primer nezgodno zavarovanje potnikov). Premijske stopnje morajo temeljiti na statističnih podatkih. V Sloveniji smo predpisali številna obvezna zavarovanja.
17. Pravo mora zagotoviti **lojalno konkurenco** na zavarovalnem in pozavarovalnem trgu, glede česar je Slovenija napredovala po letu 1990, vendar se mnogi še vedno učijo pravil igre.
18. Država mora pospešiti vlogo (nedržavnih) zavarovalnic na področju **pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja**. Pri nas je zakonodaja sprejeta, treba jo bo še uresničiti.
19. Države morajo okrepiti **sodelovanje na področju izmenjave podatkov** o zavarovalnih predpisih in nadzoru, pospešiti spremljanje storitev tujih zavarovalnic in pozavarovalnic ter si prizadevati za oblikovanje zdravih, sodobnih in odprtih zavarovalnih trgov.
20. Zavarovalništvo bi moralo oblikovati **lastna pravila poslovanja ter vzpostaviti sistem izobraževanja**. Eden od možnih načinov za uresničevanje takšnih nalog je nacionalno zavarovalno interesno združenje, ki že nekaj časa deluje tudi na naših tleh.

### 5.2.2 Strateški interes slovenskih zavarovalnic in njihovo mesto v mednarodnem prostoru

Slovensko zavarovalništvo lahko glede na razvitost uvrstimo med nerazvito vzhodno Evropo in razvito zahodno Evropo. Nujno se mora okrepiti in izkoristiti geo-strateški položaj Slovenije, saj domači trg ne bo dovolj in bo potrebno izkoristiti prednosti širjenja na trge bivše Jugoslavije in širše vzhodne Evrope.

Štiblar Franjo je predlagal oblikovanje dveh slovenskih zavarovalniških stebrov, ki bi bila večinoma v domači lasti, vendar ne v celoti. S konsolidacijo bi se povečali obe zavarovalniški skupini, kar bi ohranilo njuno konkurenčnost (ekonomija obsega in ekonomija raznovrstnosti poslov) v primerjavi z velikimi tujimi zavarovalnicami, ki so se lahko v 90. letih nemoteno širile in se še sedaj, medtem ko so bile naše zavarovalnice omejene z nedokončanim lastninjenjem, nepopolno zakonodajo in omejevalno politiko njihovih nadzornikov. Če bodo konkurenčne, bodo lahko ostale v slovenskih rokah, s tem pa bi ostala naša tudi odločitev o uporabi lastne, s premijami zbrane akumulacije, za razvoj naše družbe. Nato bi se obe

zavarovalniški skupini združili v eno, ki bi bila pomembna srednje-evropska zavarovalniška skupina in bi lahko trajno ostala v večinski slovenski lasti.

Če se ozremo na stanje v EU vidimo, da imajo države članice EU večino največjih zavarovalnic v domači lasti, medtem ko so jih kandidatke za vstop v EU že prodale tujcem. V Sloveniji zavarovalnice pri preobrazbi oziroma strateškem razvoju sledijo poti naših bank, vendar s triletnim časovnim zamikom, kljub temu pa je slovensko zavarovalništvo v primerjavi z mednarodnim relativno uspešno, z velikim potencialom za razvoj. Tudi zavarovalnice v domači lasti so bolj uspešne od zavarovalnic v tuji lasti (Štiblar, 2002, str.23).

Razvoj slovenskega zavarovalnega trga bi moral biti razdeljen na obdobje do vstopa Slovenije v EU in na obdobje razvoja slovenskega zavarovalništva v prvih letih znotraj okolja EU. Potrebno bi bilo presoditi možnosti in pripravljenost slovenskih zavarovalnic za krepitev tržnega položaja pred vstopom Slovenije v EU, kar pomeni pospešitev poslovnih in kapitalskih povezav znotraj zavarovalništva ter med zavarovalnicami in drugimi finančnimi posredniki, kar vključuje tudi kapitalske povezave s tujimi strateškimi partnerji.

Primerjava podatkov, ki veljajo za bolj razvite države EU in za EU kot celoto, kaže neizkoriščen poslovno tržni prostor za slovenske zavarovalnice v naslednjih letih. Delež življenjskih zavarovanj v celotnem portfelju evropskih zavarovalnic v povprečju dosega 55 do 60% vseh premij, v Sloveniji pa v povprečju do 20%. Zavarovalna premija na prebivalca je v razvitejših državah EU trikrat do štirikrat višja kot v Sloveniji (Slovenija 458 EUR leta 2000, Belgija 1661 EUR leta 1999 in Danska 1942 EUR leta 1999), kar je bistveno večja razlika, kot znaša razlika med doseženim bruto domačim proizvodom (BDP) Slovenije in BDP bolj razvitih držav EU (Končina, 2002, str. 15).

Zato se bo moral v prihodnosti povečati delež življenjskih zavarovanj v portfelju slovenskih zavarovalnic, kar pa je odvisno od kupne moči in sposobnosti prebivalstva za oblikovanje prihrankov ter od davčne politike države. Le-ta za zdaj spodbuja le dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje, ne pa življenjskih in rentnih zavarovanj pri zavarovalnicah. Pričakujemo lahko rast tudi drugih vrst zavarovanj, na primer zavarovanja odgovornosti ter določene vrste premoženjskih zavarovanj, ki v povezavi z drugimi storitvami finančnih posrednikov pomenijo bolj odzivno tržno ponudbo na sodobne potrebe posameznikov in gospodarskih subjektov. Razvilo naj bi se univerzalno finančno posredništvo, pri katerem se bo večina finančnih storitev povezovala v odzivne tržne spletke. Z večjim vplivom zavarovalnih in bančnih mednarodnih družb v našem zavarovalnem in celotnem finančnem prostoru se bo izboljšala ponudba zavarovalnic. Zato bo lahko slovensko zavarovalništvo v prihodnosti povečalo delež v BDP Slovenije in se približalo povprečju EU s povečanjem rasti večine skupin in vrst zavarovanj (še posebno življenjskih) in z dokapitalizacijo slovenskih

zavarovalnic, s kapitalskimi in poslovno tržnimi (horizontalne in vertikalne) ter povezavami z drugimi posredniki finančnih storitev na podlagi skupnih strateških usmeritev.

Kapitalske povezave slovenskih zavarovalnic z evropskimi strateškimi partnerji so smotrne le, če bodo temeljile na razvojnih usmeritvah. Te povezave bi morale zagotavljati dokapitalizacijo, prenos znanja ter odpiranje novih mednarodnih trgov in distribucijskih poti, še posebej, če bi evropske zavarovalnice pridobile večinske deleže v slovenskih zavarovalnicah.

Strateška naloga Slovenije je pripraviti program razvoja in umeščanja slovenskih zavarovalnic v evropski zavarovalni prostor, pri čemer gre za strateški interes države in celotne zavarovalne panoge. V tej panogi se namreč generirajo najbolj kakovostna naložbena sredstva, ki bi lahko imela osrednjo vlogo na slovenskem kapitalskem trgu, kar velja predvsem za naložbe matematičnih rezervacij življenjskih zavarovanj. Zato se slovenske zavarovalnice ne bi smele braniti pred evropsko konkurenco.

Vendar nas z vstopom v EU ne čaka le deregulacija, liberalizacija in privatizacija, temveč tudi zmanjševanje stroškov in števila zaposlenih, najemanje podizvajalcev ter nenehno prilagajanje in spreminjanje. Število zavarovalnic se bo zmanjšalo, ostale bodo le največje v obliki bančnega zavarovalništva. Veliko zaposlenih v zavarovalništvu bo ostalo brez dela. Po drugi strani pa bodo naše zavarovalnice lahko prodajale zavarovanja v tujini oziroma na domačih tleh tujim osebam, zavarovalci pa bodo imeli večjo izbiro. Obenem lahko v zavarovalništvu pričakujemo razmah elektronskega poslovanja. Združevanje zavarovalnic in bank pa ne more iti v nedogled in bo zaradi pritiskov potrošnikov in drugih tržnih zakonitosti podleglo novim usmeritvam.

S pridružitvijo Evropski monetarni uniji (EMU) bo Slovenija izgubila denarno avtonomijo, vendar bo evro pospešil izvajanje zavarovalnih storitev prek meja in njihovo preglednost, saj bodo zavarovalci lažje primerjali višine kritij in premije, ki bodo izražene v enotni valuti.

## **SKLEP**

Ko se je leta 1990 Zavarovalna skupnost Triglav preoblikovala v štiri delniške družbe, Zavarovalnico Triglav, d.d., Zavarovalnico Maribor, d.d., Zavarovalnico Adriatic, d.d. in Zavarovalnico Tilia, d.d., se je razdelilo premoženje, premoženjske pravice ter terjatve in obveznosti v okviru Zavarovalne skupnosti Triglav. Zavarovalnica Triglav, d.d. je z razdelitvijo skupnih terjatev in obveznosti izgubila 30 odstotkov svojega portfelja, nove družbe pa so obdržale portfelj nekdanjih območnih skupnosti (Maribora, Kopra in Dolenjske).

V Zavarovalnici Triglav, d.d. sta se takrat pojavili dve vprašanji in sicer kolikšna je višina nenominiranega (družbenega) kapitala te zavarovalnice in kdo so njegovi lastniki.

Po dvanajstih letih se lahko končno zaključi zgodba o lastninjenju slovenskih zavarovalnic, saj je državi končno uspelo določiti koliko je nenominiranega kapitala v zavarovalnicah in komu pripada. Ko je bil leta 2002 sprejet nov Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic, so delničarji Zavarovalnice Triglav na Ustavno sodišče vložili pobudo za oceno ustavnosti tega zakona. Ustavno sodišče je ustavnost zakona presodilo in odločilo, da je neustaven le četrti odstavek 11. člena zakona, ker ne zagotavlja delničarjem pravice vložiti tožbo zoper odločbo vlade iz prvega in drugega odstavka 11. člena. Sedaj lahko vlada sprejme odločbo o lastninskih razmerjih v Zavarovalnici Triglav na podlagi poročila Slovenskega inštituta za revizijo, ki je v tej zavarovalnici ugotovil 85-odstotni delež družbenega kapitala. Inštitut je izračunal delež družbenega kapitala tudi v ostalih zavarovalnicah in pozavarovalnicah in ugotovil, da je družbenega kapitala le še v Pozavarovalnici Sava in sicer nekaj več kot 99 odstotkov, v drugih zavarovalnicah (Adriatic, Maribor, Tilia, Generali) pa družbenega kapitala ni. Končno se z odločitvijo Ustavnega sodišča lahko zapre eno zadnjih poglavij tranzicije.

V zadnjih nekaj letih so za zavarovalniško dejavnost v Sloveniji značilna vzpodbudna gibanja, ki jih zaznavamo v vse bolj konkurenčnem okolju. Ta gibanja so odraz pospešenega prilagajanja poslovanja zavarovalnic prihajajoči tuji konkurenci. Zavarovalnice se med seboj vse bolj kapitalsko in organizacijsko povezujejo ter s tem oblikujejo nekaj trdnih zavarovalniških jeder. Močno konkurencio lahko občutimo na javnih in drugih razpisih za sklepanje zavarovanj, hkrati pa se pojavlja vse več zavarovalnih posrednikov. Povečana konkurenčnost v zavarovalniški dejavnosti prispeva k izpopolnjevanju ponudbe zavarovalnic, uvajanju novih zavarovalnih produktov, zniževanju zavarovalnih premij ob hkratnem širjenju zavarovalnih kritij in iskanju novih prodajnih poti. Nove tržne možnosti zavarovalnice iščejo tudi v poslovnem sodelovanju s perspektivnimi podjetji v Sloveniji. Na slovenskem zavarovalniškem tržišču je v letu 2002 delovalo 16 zavarovalnih in pozavarovalnih družb. Po podatkih za zavarovalniško dejavnost so v letu 2001 vse zavarovalne družbe zbrale 230,5 mia SIT zavarovalne premije, kar predstavlja 19-odstotno nominalno letno rast ali 7 odstotnih točk višjo rast kot v letu 2000. Zavarovalnica Triglav je tudi v letu 2001 ohranila svoj tržni delež, ki je znašal 41 odstotkov.

Po letu 2004 bo slovensko zavarovalništvo znotraj meja Evropske unije in s tem tudi znotraj njihovih usmeritev. Zato bo prihodnje obdobje v slovenskem bančništvu in zavarovalništvu precej stresno. Oba sta namreč še vedno relativno zaprta. Bančni sistem se je sicer že lastnil, zavarovalni sistem pa se bo šele zdaj z lastninjenjem Zavarovalnice Triglav. Menedžment največjih finančnih posrednikov, bank in zavarovalnic, je v časovni stiski, saj mora poiskati pravi strateški pristop za vstop na odprt finančni in zavarovalni trg v okviru Evropske unije.



To pomeni, da bodo komitenti iskali najcenejše in potrebam prilagojene storitve, ne glede na lastništvo. Zato se bodo morali kapitalski posredniki v kratkem času povezati in okrepiti, da bodo imeli boljši obrambni položaj v primerjavi z evropsko konkurenco in njihovo ponudbo naravnati tako, da bo odzivna na domače in evropske uporabnike. Hkrati bo potrebno osvežiti menedžment v finančnih družbah. Letošnje leto morajo zaznamovati strateške kapitalske in poslovne povezave znotraj zavarovalništva ter med bankami in zavarovalnicami, da bi dosegle večjo mednarodno konkurenčnost. Slovenski finančni posredniki se bodo z vstopom Slovenije v Evropsko unijo maja 2004 znašli na zahtevnem finančnem in kapitalskem trgu, na katerem že dolgo obstajajo globalne in univerzalne finančne storitve. Zato je zanje zelo pomembno, da se čimprej združijo in zgradijo tako imenovane "finančne stebre" ter svojo ponudbo naravnajo tako na domače kot evropske uporabnike. Strategija umeščanja slovenskega zavarovalništva v evropski zavarovalni prostor bi morala upoštevati na eni strani pričakovano širitev Evropske unije v naslednjih letih in hkrati razvoj evropskega zavarovalništva v novih mejah ter na drugi strani komplementarne prednosti in pomanjkljivosti slovenskega zavarovalništva. Dr. Miroslav Končina, zavarovalniški strokovnjak, poudarja: "Če nič ne naredimo, bomo znova le branili domnevne nacionalne interese, finančni posredniki pa bodo, ko bodo naprodaj, dosegli nižjo tržno ceno."

## LITERATURA

1. Babnik Miha: Značilnosti lastninskega preoblikovanja slovenskih zavarovalnic. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2001. 47 str.
2. Bajuk, Klemenčič, Rop: Naskok na Triglav. Ampak (mesečnik za kulturo, politiko in gospodarstvo), Ljubljana, junij-julij 2002, str. 51-62.

3. bg/nr/uk: Za uskladitev kapitalskih razmerij v Triglavu 8,5 milijarde tolarjev. STA, 1, 19.03.2003, str.1. [URL: <http://www.gvin.com/revije/PrikazClanka/PrikazClanka.asp?articleID=746332>].
4. Bijelić Mile: Zavarovanje in pozavarovanje. Ljubljana: Art agencija za Slovenico, 1998. 343 str.
5. Gaber Marolt: Lastninsko preoblikovanje zavarovalnic - primer Zavarovalnice Triglav. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2000. 45 str.
6. Končina Miroslav: Olastninjenje slovenskih zavarovalnic - pogoj za zasuk k evropski usmeritvi. Bančni vestnik, Ljubljana, 49, 2000, 9, str. 26-30.
7. Končina Miroslav: O privatizaciji slovenskih zavarovalnic. Bančni vestnik, Ljubljana, 50, 2001, 7-8, str.1.
8. Končina Miroslav: Aktualni razvojni položaj slovenskega zavarovalništva. Bančni vestnik, Ljubljana, 2002, 9, str. 12-15.
9. Končina Miroslav: Protekcionizmu finančnega trga se meseci iztekajo. Gospodarski vestnik, Ljubljana, 2003, 2, str. 15.
10. Končina Miroslav: Menedžerji na preizkušnji. Dnevnik, Ljubljana, 22.02.2003 (2003a), str. 24.
11. Končina Miroslav: Zavarovalnice, ne tankerji. Finance, Ljubljana, 19.03.2003 (2003b), str. 16.
12. Končnik Anton: Poročilo uprave. Ljubljana: Slovenica, zavarovalniška hiša, d. d., 2002. [URL: <http://www.slovenica.si/predstavitev.asp?newsid=30>], 28.06.2002.
13. Kruhar Simona: Dolga zgodba o lastninjenju zavarovalnic. Dnevnik, Ljubljana, 26.09.2002, str. 9.
14. Kruhar Simona: Zavarovalništvo ni v stiski. Dnevnik, Ljubljana, 27.09.2002 (2002a), str. 4.
15. Milošević Zoran: Proces lastninskega preoblikovanja zavarovalnic v Sloveniji. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2000. 46 str.

16. P.M.: Bliža se maj 2004: Stres med zavarovalničarji. Gospodarski vestnik, Ljubljana, 2003, 13, str. 10.
17. Pavliha Marko: Zavarovalno pravo. Gospodarski vestnik, Ljubljana, 2000. 371 str.
18. Petrič Tine: Nova politika v Triglavu: Konec nakupnih izletov. Gospodarski vestnik, Ljubljana, 2003, 7, str. 12.
19. Petrič Tine: Načrt za drugi steber. Gospodarski vestnik, Ljubljana, 2003a, 10, str. 18-23.
20. Rankov Suzana, Slak Sabrina: Potrjen Ropov model lastninjenja zavarovalnic. Dnevnik, Ljubljana, 2003, 40, str. 3.
21. Ribnikar Ivan: Monetarna ekonomija I. (denar, finančne institucije in denarna politika). Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1999. 380 str.
22. Roškar Simona: "Vsebinska" zmaga države. Večer, Ljubljana, 12.02.2003, str. 9.
23. S.T.: Lastninjenje zavarovalnic pred ustavnimi sodniki. Finance, Ljubljana, 25.09.2002, str. 3.
24. Štiblar Franjo: Zavarovalništvo v Sloveniji. Gospodarska gibanja, Ljubljana, maj 2002, str. 23-50.
25. Tomažič Anja: Razvoj zavarovalništva v Sloveniji. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2002. 42 str.
26. Toplak Simona: McKinsey: V Triglavu je precej prostora za izboljšave. Finance, Ljubljana, 27.03.2003, str. 9.
27. Vuković Vesna: Konec odisejade. Dnevnik, Ljubljana, 12.02.2003, str. 3.
28. Vuković Vesna: Triglav gleda le še naprej. Dnevnik, Ljubljana, 14.02.2003 (2003a), str. 9.

## **VIRI**

1. Letno poročilo za leto 2001, Zavarovalnica Triglav, d.d. [URL:<http://www.triglav.creativ.si/splosno/porocilo2001>], 24.04.2003.

2. Medijske informacije: Delničarji Zavarovalnice Maribor povečali število članov nadzornega sveta. Zavarovalnica Maribor, 03.05.2002.
3. Načrti poslovanja Zavarovalnice Triglav, d.d. [URL: <http://www2.zav-triglav.si/stran.asp?id=6>], 23.04.2003.
4. Slovensko zavarovalno združenje. [URL: <http://www.zav-zdruzenje.si/clanice.htm>], 05.01.2003.
5. Slovensko zavarovalno združenje: Tričetrletni statistični podatki za leto 2002. [URL: <http://www.zav-zdruzenje.si/novice.htm>], 11.01.2003.
6. Statistični zavarovalniški bilten 2002. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje, 2002. 64 str.
7. Zakon o zavarovalnicah (Uradni list RS, št. 64/94).
8. Zakon o zavarovalništvu (Uradni list RS, št. 13/00).
9. Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic (Uradni list RS, št. 13/00).
10. Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic (Uradni list RS, št. 44/02).

**PRILOGA 1: BILANCA STANJA Zavarovalnice Triglav, d.d., na dan 31.12.2001**

v 000 SIT

AKTIVNE POSTAVKE	31.12.2001	31.12.2000
<b>Neopredmetena dolgoročna sredstva</b>	<b>367.819</b>	<b>218.376</b>
<b>Naložbe v zemljišča, zgradbe in finančne naložbe</b>	<b>162.941.489</b>	<b>132.875.865</b>
Zemljišča in zgradbe	21.163.200	19.622.425
Za zavarovalno dejavnost	15.611.725	14.478.803
Druga zemljišča in zgradbe	5.551.475	5.143.622
Dolgoročne in kratkoročne finančne naložbe	141.778.289	113.253.440
Naložbe v povezana podjetja	7.664.076	3.980.299
Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom	19.009.533	15.655.731
Dolžniški in drugi vrednostni papirji s stalnim donosom	58.243.350	43.534.355
Dana hipotekarna posojila	8.338.805	9.544.405
Druga dana posojila	2.373.911	2.702.681
Depoziti pri bankah	45.608.462	37.562.708
Ostale finančne naložbe	540.152	273.261
<b>Terjatve</b>	<b>13.880.488</b>	<b>10.196.766</b>
Terjatve iz neposrednih zavarovalnih poslov	5.575.751	4.298.786
Terjatve iz sozavarovalnih in pozavarovalnih poslov	2.219.402	1.514.000
Ostale terjatve	6.085.335	4.383.980
<b>Razna sredstva</b>	<b>5.153.329</b>	<b>5.238.808</b>
Opredmetena osnovna sredstva (razen zemljišč in zgradb)	2.577.577	3.057.143
Denarna sredstva	2.223.649	1.978.091
Odkupljene lastne delnice	164.072	61.867
Zaloge in druga sredstva	188.031	141.707
<b>Kratkoročne aktivne časovne razmejitev</b>	<b>1.968.581</b>	<b>1.270.178</b>
<b>SKUPAJ AKTIVA</b>	<b>184.311.706</b>	<b>149.799.993</b>
<b>PASIVNE POSTAVKE</b>		
<b>Osnovni kapital in rezerve</b>	<b>13.627.673</b>	<b>10.892.806</b>
Osnovni kapital	3.956.606	3.060.206
Vplačan presežek kapitala	1.139.400	-
Revalorizacijski popravek kapitala	2.324.004	1.828.081
Preneseni čisti dobiček iz preteklih let	4.408.196	3.702.175
Nerazporejeni dobiček obračunskega obdobja	1.140.102	2.141.918
Sklad lastnih delnic	116.714	159.929
Ostale rezerve	542.651	497
<b>Čiste tehnične rezervacije</b>	<b>160.196.327</b>	<b>130.762.129</b>
Čiste prenosne premije	23.788.592	20.206.399
Čiste matematične rezervacije	52.757.545	39.183.438
Čiste rezervacije za bonuse in popuste	2.465.750	2.017.354
Čiste škodne rezervacije	52.138.120	47.448.248
Izravnalne rezervacije	21.004.556	16.558.043
Ostale čiste tehnične rezervacije	8.041.764	5.348.647
<b>Dolgoročne rezervacije za druge nevarnosti in stroške</b>	<b>594.086</b>	<b>814.763</b>
<b>Ostale obveznosti</b>	<b>8.826.608</b>	<b>7.036.561</b>
Obveznosti iz neposrednih zavarovalnih poslov	933.998	1.467.429
Obveznosti iz sozavarovalnih in pozavarovalnih poslov	1.506.678	1.486.590
Druge obveznosti	6.385.932	4.082.542
<b>Kratkoročne pasivne časovne razmejitev</b>	<b>1.067.012</b>	<b>293.734</b>
<b>SKUPAJ PASIVA</b>	<b>184.311.706</b>	<b>149.799.993</b>

Vir: Letno poročilo 2001, Zavarovalnica Triglav, d.d.

**PRILOGA 2: IZKAZ USPEHA Zavarovalnice Triglav, d.d., za poslovno leto, ki se je zaključilo 31.12.2001**

v 000 SIT

	I. - XII. 2001	I. - XII. 2000
<b>Zavarovalno-tehnični izid premoženjskih zavarovanj, razen zdravstvenih zavarovanj</b>		
Čisti prihodki od zavarovalnih premij	61.371.924	53.153.828
Razporejeni donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz rednega delovanja	9.608.273	8.560.112
Drugi čisti zavarovalni prihodki	483.914	483.750
Čisti odhodki za škode	42.922.112	39.976.642
Sprememba drugih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij	2.772.722	1.695.805
Čisti odhodki za bonuse in popuste	1.860.973	1.615.030
Čisti obratovalni stroški	17.568.470	16.338.474
Ostali čisti zavarovalni odhodki	1.521.047	1.333.791
Sprememba izravnalnih rezervacij	3.287.450	-128.628
<b>Zavarovalno-tehnični izid premoženjskih zavarovanj, razen zdrav. zav.</b>	<b>1.531.337</b>	<b>1.366.576</b>
<b>Zavarovalno-tehnični izid življenjskih zavarovanj</b>		
Čisti prihodki od zavarovalnih premij	21.275.805	16.464.254
Prihodki od naložb	6.040.223	5.466.957
Nerealizirani kapitalski dobički		
Drugi čisti zavarovalni prihodki	129.262	16.552
Čisti odhodki za škode	8.201.017	7.731.656
Sprememba ostalih čistih tehničnih rezervacij	12.321.180	7.883.967
1. Sprememba matematičnih rezervacij	12.400.784	8.010.552
2. Sprememba ostalih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij	-79.604	-126.585
Čisti odhodki za bonuse in popuste		
Čisti obratovalni stroški	5.386.162	4.654.357
Odhodki naložb	328.607	577.982
Nerealizirane kapitalske izgube		
Ostali čisti zavarovalni odhodki	160.437	12.704
Razporejeni donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega delovanja (-)	160.303	118.820
<b>Zavarovalno-tehnični izid življenjskih zavarovanj</b>	<b>887.584</b>	<b>968.277</b>
<b>Zavarovalno-tehnični izid iz zdravstvenih in dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj</b>		
<b>Izračun celotnega izida iz rednega delovanja</b>		
Zavarovalno-tehnični izid premoženjskih zavarovanj, razen zdravstvenih zavarovanj	1.531.337	1.366.576
Zavarovalno-tehnični izid življenjskih zavarovanj	887.584	968.277
Zavarovalno-tehnični izid zdravstvenih zavarovanj	12.021.382	10.366.620
Prihodki od naložb		
Razporejeni donos naložb, prenesen iz zavarovalno-tehničnega izida življenjskih zavarovanj	160.303	118.820
Razporejeni donos naložb, prenesen iz zavarovalno-tehničnega izida zdravstvenih zavarovanj	1.095.845	1.041.651
Odhodki naložb		
Razporejeni donos naložb, prenesen v zavarovalno-tehnični izid premoženjskih zavarovanj (-)	9.608.273	8.560.112
Ostali prihodki iz rednega delovanja	74.127	53.012
Ostali odhodki iz rednega delovanja	1.520.146	1.245.286
<b>Dobiček ali izguba iz rednega delovanja</b>	<b>2.450.469</b>	<b>2.026.256</b>
<b>Izkaz izrednega izida</b>		

Izredni prihodki	396.628	353.070
Izredni odhodki	689.066	146.881
<b>Izredni dobiček ali izredna izguba</b>	<b>-292.438</b>	<b>206.189</b>
<b>Dobiček ali izguba obračunskega obdobja</b>	<b>2.158.031</b>	<b>2.232.445</b>
Davek od dobička in drugi davki	480.089	90.527
<b>Čisti dobiček ali čista izguba obračunskega obdobja</b>	<b>1.677.942</b>	<b>2.141.918</b>

Vir: Letno poročilo 2001, Zavarovalnica Triglav, d.d.

## **KRATICE IN OKRAJŠAVE**

d.d. - delniška družba

EU - Evropska unija

EUR - evro

mia - milijarda

mio - milijon

NKBM - Nova Kreditna Banka Maribor

NLB - Nova Ljubljanska Banka

OECD - Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj

RS - Republika Slovenija

SID - Slovenska izvozna družba

SIT - slovenski tolar

SOD - Slovenska odškodninska družba

SZZ - Slovensko zavarovalno združenje

ZLPZ - Zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic

ZZZS - Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

ZZavar - Zakon o zavarovalništvu